



# **JAARVERSLAG 2011**

---



# INHOUDSOPGAVE

<b>INHOUDSOPGAVE</b> .....	<b>2</b>
<b>INLEIDING</b> .....	<b>4</b>
<b>2011 IN HOOFDLIJNEN</b> .....	<b>5</b>
Verkiezingen winnen .....	5
De juiste liberaal op de juiste plek.....	5
De partij van de toekomst .....	5
<b>1. VERENIGINGSZAKEN</b> .....	<b>7</b>
1.1 Hoofdbestuur.....	7
1.2 HBKC-overleg .....	9
1.3 Waarderingsvormen.....	9
1.4 Algemeen secretariaat/Thorbeckehuis .....	9
1.5 Commissies van onderzoek .....	10
1.6 Commissie van Beroep .....	10
1.7 Ledenraadplegingen .....	10
1.8 Afdelingen .....	11
1.9 Commissie Evaluatie Kandidaatstellingsprocedures .....	12
<b>2. LEDENONTWIKKELING</b> .....	<b>13</b>
<b>3. ARCHIEF</b> .....	<b>14</b>
3.1 Aanleiding voor de bewerking van het VVD archief .....	14
3.3 VVD collectie.....	14
3.4 Aanvullingen op het historisch partijarchief .....	14
<b>4. CONGRESSEN</b> .....	<b>16</b>
4.1 Congres 'Orde op zaken', 20 en 21 mei 2011 in Congrescentrum Papendal te Arnhem. .....	16
4.2 Congres 'Maak Nederland liberaler', 26 november 2011 in Taets te Zaaandam .....	17
<b>5. INHOUDELIJKE VERDIEPING</b> .....	<b>19</b>
5.1 Partijraden .....	19
5.2 De Coördinatie Commissie .....	20
5.3 Partijcommissies.....	20
<b>6. DOELGROEPEN</b> .....	<b>28</b>
6.1 Lef moet Lonen .....	28
6.2 Liberaal Publiek.....	28
6.3 Seniorennetwerk.....	28



6.4 Liberaal Vrouwen Netwerk .....	29
6.5 Jongerenbeleid .....	30
<b>7. VOORLICHTING EN COMMUNICATIE .....</b>	<b>31</b>
7.1 Provinciale Statenverkiezingen .....	31
7.2 Eerste Kamerverkiezingen .....	31
7.3 Herindelingsverkiezingen .....	32
7.4 LPC .....	32
7.5 Liber .....	32
7.6 Website.....	32
7.7 Lokale websites .....	33
7.8 Thorbeckeweb.....	33
7.9 Campagnenieuwsbrief .....	33
<b>8. TALENTMANAGEMENT .....</b>	<b>34</b>
8.1 Algemeen.....	34
8.2 Het scouten van talent .....	34
8.3 Het ontwikkelen van talent.....	34
8.4 De match tussen vraag en aanbod.....	35
<b>9. OPLEIDING EN TRAINING .....</b>	<b>36</b>
9.1 Activiteiten/speerpunten van het beleid .....	36
9.2 Landelijke bijeenkomsten .....	38
9.3 Stuurgroep Opleiding en Training .....	38
9.4 Landelijke Commissie Opleidingen (LCO) .....	38
9.5 Statistieken trainingen.....	39
<b>10. INTERNATIONALE ZAKEN .....</b>	<b>41</b>
10.1 MATRA .....	41
10.2 NCDO .....	42
10.3 ELDR.....	43
10.4 ELDR Politiek Cafés .....	43
10.5 European Liberal Forum (ELF) .....	44
10.6 Liberal International (LI) .....	44
<b>11. POLITIEK.....</b>	<b>46</b>
11.1 VVD-Eerste Kamerfractie .....	46
11.2 VVD-Tweede Kamerfractie .....	47
11.3 VVD-delegatie in het Europees Parlement.....	48



## INLEIDING

Het jaar 2010 was voor de VVD een historisch jaar: de VVD werd de grootste partij van Nederland en leverde voor het eerst in de geschiedenis de premier.

De doelstelling voor 2011 was om de grootste partij te blijven; niet alleen op basis van het aantal zetels in de Tweede Kamer, maar ook in haar doen en laten en in de perceptie van de Nederlanders. Om deze doelstelling te bereiken zijn er in 2011 drie strategische prioriteiten gesteld:

- De verkiezingen winnen.
- De juiste liberaal op de juiste plek.
- De partij van de toekomst.

In dit document wordt allereerst kort ingegaan op deze strategische prioriteiten. Vervolgens treft u het reguliere jaarverslag aan.

Veel leesplezier!



## 2011 IN HOOFDLIJNEN

### Verkiezingen winnen

De doelstelling van het Hoofdbestuur was om eind 2011 nog steeds de grootste partij te zijn in doen, in laten en in de perceptie van de Nederlanders. Het winnen van de Provinciale Statenverkiezingen en de indirecte Eerste Kamerverkiezingen was daarbij het concrete meetbare doel. Daar is de partij in geslaagd.

De VVD was de grote winnaar van de Provinciale Statenverkiezingen. In bijna alle provincies won de VVD ten opzichte van 2007. Bij de Eerste Kamerverkiezingen haalde de VVD zestien zetels, twee meer dan daarvoor. De VVD werd daarmee niet alleen in de Tweede Kamer, maar ook in de Eerste Kamer de grootste partij. In de tweewekelijkse peilingen stond de VVD het hele jaar 2011 met stip bovenaan. Ook in de perceptie van de Nederlanders was de VVD daarmee dus in 2011 de grootste partij.

De tweede doelstelling was het doorontwikkelen van de permanente campagne. De veranderde positie van de VVD van uitdager of 'rebel' naar leider en de altijd veranderende tijdsgeest zijn van invloed op de merkpositie van onze partij. In 2011 is een begin gemaakt met deze doorontwikkeling. Onder leiding van het nieuwe Hoofdbestuurslid Communicatie en Campagne, Wieneke Buurman, zijn daarnaast de banden met de Landelijke PR Commissie aangehaald.

In 2012 en 2013, de geplande verkiezingsloze jaren, vindt de verdere doorontwikkeling en implementatie van het permanente campagneconcept in de partij plaats.

### De juiste liberaal op de juiste plek.

Voor de toekomst van de partij en in het bijzonder ter voorbereiding op de verkiezingen van 2014 en 2015 is het van groot belang bestuurlijk en politiek talent tijdig te herkennen, te trainen, te ondersteunen en op de juiste plaats in te zetten. De VVD heeft in 2011 daarom veel aandacht aan opleiding, training en talentmanagement besteed.

Dit betekende dat het palet van talent moest worden onderhouden en gevoed, opleidingsprogramma's moesten groeien en worden gestructureerd, om herkenbare en goed opgeleide liberalen te positioneren op invloedrijke posities in vertegenwoordigende gremia, besturen en buiten het politieke veld.

De afstemming tussen Opleiding en Training en Talentmanagement is geïntensiveerd. Er is nauw samengewerkt bij de voordrachten en selectie van kandidaten voor landelijke trainingsprogramma's, zoals Kadertraining en Topkadertraining en na afloop bij het vaststellen van beoordelingen, het voorzien in ontwikkeladviezen van deelnemers en vervolgotrajecten voor talenten.

Op deze wijze worden talenten opgeleid, getraind en getest. Dit laatste om te kunnen beoordelen of zij ook in teamverband kunnen werken om zich zodoende voor de partij in te zetten. De talenten die opvallen in de programma's van de Haya van Somerenstichting worden op hun beurt doorgeleid naar de Permanente Scoutingcommissie. Zo is de wisselwerking tussen talent management en 'De Haya' optimaal.

### De partij van de toekomst

Tegenwoordig klinkt steeds vaker het geluid, zowel in de wetenschap als in de maatschappij, dat de tijd van de politieke partij voorbij is. Politieke partijen zouden achterhaald zijn; 'het ledenaantal loopt terug, ze vertegenwoordigen niet meer het brede publiek, het zijn banenmachines voor hoog opgeleiden etc'. De partij als zodanig zou bijvoorbeeld in de toekomst plaats moeten maken voor een beweging.

Als grootste partij van Nederland nemen we de verantwoordelijkheid om te onderzoeken welke rol een politieke partij kan en moet vervullen in ons democratische systeem. En in welke structuur politieke partijen moeten voortbestaan. In 2011 is een begin gemaakt om deze vragen te beantwoorden. In 2012 wordt, in samenwerking met de Teldersstichting, verder gewerkt aan het uitwerken van deze vragen.

Om toekomstbestendig te zijn als partij is het in ieder geval van belang om debat te voeren. Een doel voor 2011 was het ontwikkelen van een goede inhoudelijke agenda: open debat en discussie voeren met onze leden over de onderwerpen die voor de toekomst van ons land van belang zijn, zodat er ook over 4 jaar weer een goed verkiezingsprogramma klaarligt.

Wat betreft verkiezingen zijn 2012 en 2013 rustige jaren. In 2014 zijn de gemeenteraadsverkiezingen en de verkiezingen voor het Europees Parlement. In 2015 staan de Provinciale Staten en de Tweede Kamer verkiezingen gepland.

Campagnes en verkiezingen volgen elkaar dan in rap

tempo op. Reden genoeg om 2011 en 2012 te gebruiken om een goede basis voor de verkiezingsprogramma's te leggen en de discussie te voeren. Om deze inhoudelijke verdieping van de partij vorm te geven heeft het Hoofdbestuur in 2011 een coördinatie commissie opgericht voor inhoudelijke verdieping. De commissie evalueert de werkwijze van de programmacommissies en de doorwerking van de verkiezingsprogramma's. Tevens zal de coördinatie commissie het politieke debat in de partij inventariseren en structureren, om de partijorganen goed op elkaar af te stemmen.

De partij heeft verschillende gremia waarin inhoudelijke discussie plaatsvindt. We discussiëren in de Partijraad, partijcommissies, lokale denktanks en inhoudelijke deelsessies tijdens de Algemene Vergadering. Ook in de VVD-Bestuurdersvereniging en de Teldersstichting vindt debat plaats.

Afgelopen jaar zijn de partij en de VVD-Bestuurdersvereniging meer en meer naar elkaar toegroeid. Onder leiding van voorzitter Arno Brok zijn de banden tussen lokale politici en landelijke politici steeds verder aangehaald. Samen met de Tweede Kamerfractie en de partij organiseerde de VVD-Bestuurdersvereniging bijeenkomsten over onderwerpen als zorg en sociale zekerheid. Ook met de Teldersstichting trekken we samen op. Zo werkte de partij en de Teldersstichting in 2011 samen in het onderzoek 'Eerlijk is eerlijk' en helpt de Teldersstichting bij een aantal opleidingen voor onze leden.



Hoofdbestuur lid Mark Verheijen: 'We moeten discussie blijven voeren in de partij en alle lijnen met de provincies en gemeentes openhouden. We moeten ons zeker niet blind staren op de macht. Ik vind dat je als grootste partij je nieuwe rol moet leren spelen, maar dat is in 2011 zeker goed gelukt.'

# 1. VERENIGINGSZAKEN

## 1.1 Hoofdbestuur

Het Hoofdbestuur vergaderde in het jaar 2011 dertien keer, namelijk op 10 januari, 31 januari, 28 februari, 21 maart, 18 april, 14 mei, 30 mei, 4 juli, 15 augustus, 12 september, 17 oktober, 14 november en 12 december.

Het Hoofdbestuur kwam eenmaal in retraite bijeen. Dit was op 16 en 17 september te Noordwijk.



In de loop van het jaar 2011 is het Hoofdbestuur als volgt samengesteld:

- mr. A.H. (Benk) Korthals, partijvoorzitter vanaf 20 mei;
- drs. M.L. (Mark) Verheijen, waarnemend partijvoorzitter tot 20 mei, daarna 1<sup>e</sup> vice-voorzitter;
- drs L.W.L. (Wiet) de Bruijn, 1<sup>e</sup> vice-voorzitter tot 20 mei, sindsdien 2e vice-voorzitter;
- drs J.Zs.C.M. (Judith) Tielen, algemeen secretaris;
- mr M.P.M. (Mart) van de Ven, algemeen penningmeester;
- drs. P.H. (Pieter) van de Stadt;
- M. (Marianne) Schuurmans-Wijdeven;
- drs. W.J.L. (Wobine) Buijs-Glaudemans, tot 28 september 2011;
- C.H.W. (Wieneke) Buurman, vanaf 26 november 2011.

### Adviseurs

- drs. L.M.L.H.A. (Loek) Hermans, namens de VVD-fractie in de Eerste Kamer der Staten-Generaal;
- drs. S.A. (Stef) Blok, namens de VVD-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal;
- mr. drs J.C. (Hans) van Baalen, namens de VVD-delegatie in het Europees Parlement;
- drs. A.A.M. (Arno) Brok, namens de VVD-Bestuurdersvereniging;
- ing. M.W.M. (Martijn) Jonk, namens de JOVD, tot 4 december;
- B.P.M. (Bram) Dirkx, namens de JOVD vanaf 4 december;
- dr. P.G.C. (Patrick) van Schie, namens de B.M. Teldersstichting.

De portefeuillevindeling binnen het Hoofdbestuur per 31 december ziet er als volgt uit.

Hoofdbestuurslid	Primair	Secundair
Benk Korthals partijvoorzitter	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Algehele leiding en coördinatie</li> <li>• Politieke contacten fracties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorzitter van de Partijraad</li> <li>• Curator Teldersstichting</li> </ul>
Mark Verheijen, 1 <sup>e</sup> vice-voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Idee en debat in de VVD</li> <li>• Partijraden</li> <li>• Ad-hocdiscussie-</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adviserend lid van de Partijraad</li> <li>• Voorzitter LCID</li> </ul>

	bijeenkomsten	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adviserend lid VBV</li> <li>• Curator Teldersstichting</li> </ul>
Wiet de Bruijn, 2 <sup>e</sup> vice-voorzitter	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Talentmanagement</li> <li>• Permanente Scouting</li> <li>• Partijcommissies</li> <li>• Netwerkvorming</li> <li>• Jongeren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adviserend lid van de Partijraad</li> <li>• Aanspreekpunt PSC</li> </ul>
Judith Tielen, algemeen secretaris	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Functioneren en organisatie van de partij</li> <li>• Functioneren en organisatie AS</li> <li>• Statuten en reglementen</li> <li>• Programma's AV</li> <li>• Mijn VVD en automatisering</li> <li>• Relatie met afdelingen en kamercentrales</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Secretaris en lid Partijraad</li> <li>• Plaatsvervangend algemeen penningmeester</li> </ul>
Mart van de Ven, algemeen penningmeester	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Financieel beheer van de partij</li> <li>• Ledenadministratie</li> <li>• Contributie en subsidiestromen</li> <li>• Ledenwerving en ledenbehoud</li> <li>• Fondsenwerving</li> <li>• Alternatieve vormen van financiering</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adviserend lid Partijraad</li> <li>• Plaatsvervangend algemeen secretaris</li> </ul>
Pieter van de Stadt, internationaal secretaris	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Coördinatie organisatorische activiteiten van de partij op internationaal terrein</li> <li>• Midden- en Oost-Europa-programma</li> <li>• Contacten besturen buitenlandse liberale partijen</li> <li>• Organisatie inhoudelijke discussie m.b.t. tot Europa, OS en defensie</li> <li>• Betrekkingen met de ELDR/LI/LIGN</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adviserend lid Partijraad</li> <li>• Adviserend bestuurslid LIGN</li> <li>• Lid uitvoerend comité LI</li> </ul>
Vacature, waargenomen door Wiet de Bruijn sinds 28 september.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Jongeren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Adviseur Hoofdbestuur JOVD</li> <li>• Voorzitter LVN</li> <li>• Adviserend lid Partijraad</li> </ul>
Marianne Schuurmans	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Opleiding en training</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorzitter LCO</li> <li>• Adviserend lid Partijraad</li> </ul>
Wieneke Buurman	<ul style="list-style-type: none"> <li>• In- en externe communicatie</li> <li>• Permanente campagne</li> <li>• Voorlichting vanuit de partij</li> <li>• Verkiezingscampagnes, permanente campagne</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Voorzitter LPC</li> <li>• Adviserend lid Partijraad</li> </ul>





## 1.2 HBKC-overleg

Het periodiek overleg tussen het Hoofdbestuur en de voorzitters van de Kamercentrales vond in 2011 zes maal plaats, te weten op 5 februari, 11 maart, 14 mei, 18 juni, 1 oktober en 10 december.

## 1.3 Waarderingsvormen

De VVD steunt op honderden vrijwilligers en politici die zich dagelijks inzetten voor de partij. Personen met langdurige en uitzonderlijke verdiensten voor de partij kunnen door het Hoofdbestuur onderscheiden worden.

Het Hoofdbestuur vindt het bijzonder verheugend dat vele vrijwilligers in aanmerking komen voor een waardering van de VVD. Onderstaande personen hebben in 2011 een waardering ontvangen.

### Mr. D.U. Stikkerplaquette

De Mr. D.U. Stikkerplaquette is genoemd naar de eerste voorzitter van de VVD. Deze plaquette is bedoeld voor personen die hun sporen hebben verdiend door hun langdurige en positieve inzet in het politieke bestuur.

- Mevrouw A.A. Aeyelts Averink-Winsemius te Krimpen aan de IJssel
- De heer M.A.J. Doodkorte te Goudriaan
- Mevrouw A.M. van Ginkel te Stolwijk
- Mevrouw H.H. Maalsté-Regterschot te Mook
- De heer D.W.F. van der Schilden te Alphen aan den Rijn
- De heer A.E. Schutrups te Bellingwolde
- De heer J.A. Verhoeven te Bergeijk
- De heer J.B.A. de Wit te Schoonhoven

### Thorbeckepenning

De Thorbeckepenning wordt uitgereikt aan personen die onbezoldigd en op uitzonderlijke wijze en met grote inzet functies in de partijorganisatie hebben uitgeoefend.

- Mevrouw P.E.H. Kimmel te Breda
- Mevrouw E. van Silfhout-van Bellen te Renkum
- De heer J.Ch. Vosshard te Son
- De heer ing. H. Vrieze te Sijbekarspel
- De heer R.J. Zeegers te Rozenburg (ZH)

## 1.4 Algemeen secretariaat/Thorbeckehuis

Het Algemeen Secretariaat heeft het eerste kwartaal van 2011 een grote rol gespeeld bij de organisatie van de verkiezingscampagne voor de Provinciale Staten. Het campagne team heeft de verkiezingen op professionele wijze voorbereid en ondersteund. Ook de overige medewerkers van het secretariaat hebben in deze periode de verkiezingen vanuit hun expertise maximaal ondersteund met bijvoorbeeld extra trainingen (stem op mij).

Na de verkiezingen werd door het Hoofdbestuur een nieuwe voorzitter voorgesteld: Benk Korthals is door de leden als voorzitter benoemd tijdens de 130<sup>e</sup> Algemene vergadering te Papendal op 21 mei. Het Algemeen Secretariaat heeft met de voorzitter een inwerkprogramma opgesteld en speerpunten vastgesteld voor het voorzitterschap.

In de zomer heeft het Algemeen Secretariaat, onder leiding van de directeur voor het eerst een meerjarenbegroting opgesteld, waarbij de diverse pijlers in onderling verband en in meerjarenperspectief de benodigde financiële middelen toebedeeld krijgen. In september heeft het Hoofdbestuur tijdens een onderlinge retraite onder leiding van de nieuwe voorzitter aandachtsgebieden gekozen om tijdens de komende bestuursperiode verder uit te werken. De organisatiestructuur van het Algemeen Secretariaat is, na de aanpassingen en besparingen op personeelskosten die in 2010 zijn doorgevoerd, onveranderd. 2011 was het jaar waarin de nieuwe organisatiestructuur moest gaan werken en dat is in alle rust gebeurd,



inclusief teambuildingsactiviteiten op het niveau van de staf en de verschillende clusters. Het cluster communicatie is versterkt met Roland Keja, het cluster verenigingszaken met Frans de Graaf en Suzanne van Erven. Dimitri Gilissen is in 2011 uit dienst getreden. De personele kosten zijn stabiel, laag gebleven op het niveau van eind 2010.

In het laatste kwartaal van 2011 is de directeur door ziekte afwezig geweest. In die periode heeft Lucie Wigboldus als waarnemend directeur zijn taken overgenomen en draaide het Algemeen Secretariaat op goede wijze door, hetgeen onder meer te merken was aan de organisatie van het najaarscongres van de VVD-Bestuurdersvereniging te Lunteren en de 131<sup>e</sup> Algemene vergadering op 26 november te Zaandam. Inmiddels heeft Boudewijn Revis begin 2012 zijn werkzaamheden als directeur weer volledig gezond hervat.

## **1.5 Commissies van onderzoek**

In het verslagjaar was er driemaal een Commissie van Onderzoek actief. Dit betrof de volgende gevallen.

In de afdeling Roosendaal waren twee leden betrokken bij de oprichting van een nieuwe lokale politieke partij nadat zij korte tijd na de gemeenteraadsverkiezingen uit de VVD-fractie gestapt waren. De ledenvergadering van de afdeling heeft het Hoofdbestuur verzocht om betrokkenen uit het lidmaatschap te ontzetten. Één van de betrokkenen heeft zijn lidmaatschap beëindigd alvorens het Hoofdbestuur tot een beslissing betreffende het roeyement kon over gaan. De andere betrokkene is landelijk lid van de VVD geworden.

De ledenvergadering van de afdeling Wassenaar verzocht het Hoofdbestuur om een persoon uit het lidmaatschap te ontzetten, omdat hij in de gemeenteraad zit voor een andere partij na eerder de VVD-fractie verlaten te hebben. Op advies van de Commissie van Onderzoek is het Hoofdbestuur hiertoe overgegaan. Op 31 december was een beroep van deze persoon tegen zijn roeyement aanhangig bij de Commissie van Beroep.

Een Commissie van Onderzoek werd ingesteld na verzoek van de afdeling Veenendaal om een persoon uit het lidmaatschap te ontzetten, omdat hij in de gemeenteraad zit voor een andere partij na eerder de VVD-fractie verlaten te hebben. Op 31 december was het onderzoek tegen deze persoon nog niet afgerond.

## **1.6 Commissie van Beroep**

De Commissie van Beroep bestond in het verslagjaar tot 20 mei uit: mr. D.W. Zwart te Nootdorp, voorzitter; J. Vos te Nuenen, lid; mevrouw W.J.M. Bregman-Kaaks te Roden, lid; J.W. Prins te Nieuwerkerk, plaatsvervangend lid tot zijn overlijden vlak voor de 130<sup>e</sup> Algemene Vergadering en mevrouw T. van der Stroom-van Ewijk te Heemstede, plaatsvervangend lid. Tevens was er tot 20 mei een vacature.

Na 20 mei bestond de Commissie van Beroep uit: drs. H.L. Zilverentant te Leiderdorp, voorzitter; mevrouw W.J.M. Bregman-Kaaks te Roden, lid; drs. G.A. van Pruissen te Haarlem, lid; mevrouw mr. M.N. Kallen-Morren te Zeist, plaatsvervangend lid; mr. M.A.P. van Haersma Buma te Voorburg, plaatsvervangend lid en M.P. Swart te Deventer, plaatsvervangend lid.

### Behandelde zaken

Op 16 mei heeft de Commissie van Beroep uitspraak gedaan in de zaak aangespannen door een persoon woonachtig te Hoevelaken tegen een besluit van het Hoofdbestuur. De Commissie van Beroep handhaafde de beslissing waartegen beroep was ingesteld.

## **1.7 Ledenraadplegingen**

Ledenraadplegingen maken al jaren integraal deel uit van de partijcultuur van de VVD. De aanwijzing van de lijsttrekker en de vaststelling van de kandidatenlijst vindt bij de verkiezing

voor de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement plaats door een ledenraadpleging. Daarnaast is er de facultatieve mogelijkheid om ook bij de aanwijzing van de lijsttrekker en de vaststelling van de kandidatenlijst voor Waterschappen, Provinciale Staten of Gemeenteraad gebruik te maken van een ledenraadpleging. In 2011 vond er een ledenraadpleging plaats, te weten voor de kandidatenlijst vanaf plaats 2 voor de Eerste Kamerverkiezingen van 23 mei 2011.

De ledenraadpleging voor de kandidatenlijst vanaf plaats 2 voor de Eerste Kamerverkiezingen van 23 mei 2011 vond van 12 tot en met 26 januari plaats. In 2010 was Loek Hermans al zonder tegenkandidaat aangewezen als lijsttrekker. Aan deze ledenraadpleging namen 6256 leden deel. De opkomst was hiermee 16,6%. Stemmen was mogelijk via internet en per telefoon. Van de deelnemende leden gaf 86% via internet een voorkeur door en 14% deed dat telefonisch. De volledige uitslag werd op internet gepubliceerd. Er vonden geen wijzigingen plaats ten opzichte van de advieslijst van het Hoofdbestuur.

## 1.8 Afdelingen

2 februari 2011

De VVD afdelingen Maarssen (M218), Breukelen (M063) en Loenen aan de Vecht (M213) zijn samengegaan tot de VVD afdeling Stichtse Vecht (M218).



Landelijk penningmeester Mart van de Ven over 2011: '2011 Was voor mij het jaar van de focus op de financiële soliditeit van de VVD na onze winst bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2010. Alleen met een solide koers kunnen we onze financiële reserves verder verstevigen. Iets dat natuurlijk van groot belang is met het oog op de verkiezingen van 2014 en 2015.'

7 februari 2011

De VVD afdelingen De Ronde Venen (M004) en Abcoude (M238) zijn opgeheven. De afdelingen zijn opgegaan in de nieuwe VVD afdeling De Ronde Venen (M238).

7 maart 2011

De VVD afdeling Nuth (R648) sluit zich aan bij de Regio Parkstad (195). De afdeling is niet meer aangesloten bij de VVD Regio Limburg Zuid (193).

16 maart 2011

De VVD afdeling Alblasserdam/Nieuw-Lekkerland (H008) gaat splitsen in de VVD afdeling Alblasserdam (H008) en de VVD afdeling Nieuw-Lekkerland (H006).



Partijvoorzitter Benk Korthals over 2011: 'Het hoogtepunt in 2011 was voor mij het bezoeken van de regio's en om het geweldige enthousiasme te zien om de partij verder te helpen. Ook bewonderde ik dat jaar ook meer dan ooit het positieve dat de VVD uitstraalde. Er waren jaren hiervoor geweest dat dit echt aanmerkelijk minder was.'

4 april 2011

De VVD afdelingen Nieuw-Lekkerland (H006), Liesveld (H133) en Graafstroom (H009) gaan samen verder als de VVD afdeling Molenwaard (H133).

29 april 2011

De VVD afdelingen Schoonhoven (G323), Vlist (G139), Ouderkerk (G702) en Bergambacht (G042) gaan samen verder als de VVD afdeling Krimpenerwaard (G323)



12 september 2011

De VVD afdeling Duitsland (P676) verhuist naar de Kamercentrale Gelderland, de codering verandert in VVD Duitsland (C676).

14 september 2011

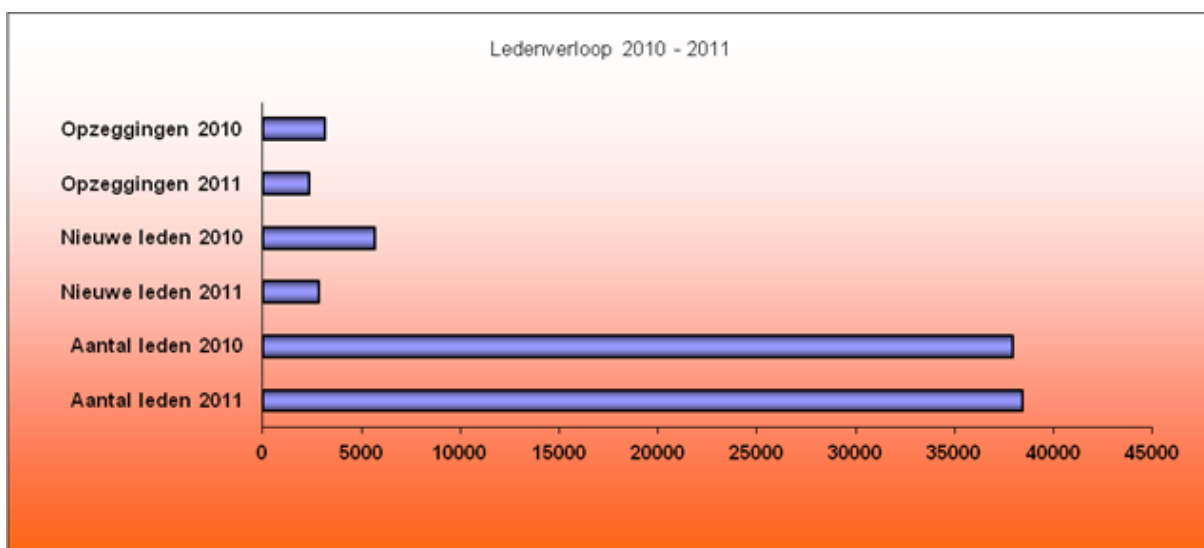
De VVD afdelingen Skarsterlan (N689), Lemsterland (N196) en Gaasterlan Sleat (N688) gaan samen verder als de VVD afdeling De Friese Meren (N689).

### **1.9 Commissie Evaluatie Kandidaatstellingsprocedures**

In november 2011 heeft het Hoofdbestuur een commissie ingesteld die de werking van de Kandidaatstellingsprocedures evalueert en eventuele voorstellen doet tot verbetering van deze procedures.

Deze commissie wordt voorgezeten door Judith Tielen (algemeen secretaris) en bestaat verder uit Paul van As, Ger Jaarsma, Gert-Anne van Pruissen, Angélique van Tintelen, Lysbeth van Valkenburg-Lely en Herbert Zilverentant.

## 2. LEDENONTWIKKELING



In bovenstaande grafiek ziet men de ledenontwikkeling over 2011. Hieruit blijkt dat er in 2011 minder opzeggingen waren dan in 2010, maar dat er ook minder nieuwe leden zijn bijgekomen ten opzichte van 2010. Het totaal aantal leden in 2011 is iets toegenomen ten opzichte van 2010.

## 3. ARCHIEF

### 3.1 Aanleiding voor de bewerking van het VVD archief

Door ontstane achterstanden in de archiefbewerking is besloten om het archief op orde te brengen. De ontwikkeling van het gebruik van digitale mogelijkheden zoals email, internet/sociale media vanaf de jaren '90 hebben invloed op (de toekomstige vorming van) het partijarchief. Veel bronnen worden tegenwoordig online gevormd en geraadpleegd.

In juni 2011 is gestart met de inventarisatie van het materiaal gevormd door het Algemeen Secretariaat. Ordners en stapels documenten van voormalige medewerkers, afdelingen en van het secretariaat van de (voormalige) EU-fractie zijn voorbereid of bewerkt. Gedeponeerde oude documenten zijn overgedragen aan het Nationaal Archief. Ook is er een plan archiefbewerking gemaakt voor een ordening die aansluit op de actuele werkzaamheden door het Algemeen Secretariaat. Hierbij wordt rekening gehouden met de huidige communicatie zoals de indeling van de website(s). De organisatiestructuur is in de jaren aangepast en een aantal taken worden door automatisering efficiënter uitgevoerd, zoals de leden- en afdelingen-administratie. Een efficiënt (digitaal) documentenbeheer is gewenst.

### 3.2 Archief van de afdelingen, kamer- en ondercentrales

De verslagen van de afdelingen en de centrales in de periode 1999 – 2005 zijn in goede, geordende en toegankelijke staat overgebracht van het AS naar het DNPP. Deze periode kenmerkt zich door de vele herindelingen en de opheffing van de ondercentrales.

### 3.3 VVD collectie

De bundeling van de periodieke uitgaven LIBER, P&G, Thorbeckehuis Web en de jaarverslagen is compleet gemaakt.



### 3.4 Aanvullingen op het historisch partijarchief

Eind oktober 2011 heeft de kleinzoon van oud-minister en voorzitter van de Vrijzinnig Democratische Bond Marcus Slingenberg, de nalatenschap van zijn grootvader en van zijn vader M.A.V. Slingenberg aan de VVD overgebracht. Het betreft originele documenten met correspondentie tussen de (bestuurs-)leden van de Vrijzinnig Democratische Bond, de heren David van Embden, Dolf Joekes, Roelof Kranenburg, Henri Marchant, Pieter Oud, Jan Schilthuis en Marcus Slingenberg. Via Gerrit Voerman, directeur van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) is contact gelegd met Meine - Henk Klijnsma, schrijver van het boek "Om de Democratie" de geschiedenis van de Vrijzinnig Democratische Bond 1901 – 1946. Deze heeft bevestigd dat het materiaal van dhr. Slingenberg een unieke aanvulling is op de bestaande archieven. Met zijn hulp worden de



## 4. CONGRESSEN

### 4.1 Congres 'Orde op zaken', 20 en 21 mei 2011 in Congrescentrum Papendal te Arnhem.

Op vrijdag 20 en zaterdag 21 mei vond het congres 'Orde op zaken' plaats in Congrescentrum Papendal te Arnhem. De Algemene Vergadering op vrijdagavond stond onder meer in het teken van de benoeming van de nieuwe partijvoorzitter Benk Korthals. Met luid applaus werd hij benoemd tot nieuwe partijvoorzitter van de VVD. Ook was er een toespraak van Peter Bakker, lid van de Raad van Bestuur van TNT. Hij sprak de leden toe over 'orde op zaken stellen' vanuit een ander perspectief.

De zaterdagochtend stond in het teken van workshops. In verschillende zalen kon er gediscussieerd worden over onder andere een veiliger Nederland en over orde op zaken in het onderwijs. In de middag was er wederom een plenair programma, maar nu met



toespraken van Stef Blok en Mark Rutte en een rondetafelgesprek met onder andere Loek Hermans en Hans van Baalen.

Hieronder vindt men de besluitenlijst van de 130<sup>e</sup> Algemene Vergadering.

#### Besluitenlijst 130<sup>e</sup> Algemene Vergadering

1. Waarnemend partijvoorzitter Mark Verheijen opent de 130<sup>e</sup> Algemene Vergadering op 20 mei 2011 om 18:13 uur.
2. Tot leden van de Stem- en Notulencommissie worden per acclamatie benoemd:
  - Annemiek Stallaert te Middelburg
  - Koos de Looff te Zaltbommel
  - Hans Mojet te Den Haag
3. Het jaarverslag 2010 wordt zonder opmerkingen per acclamatie vastgesteld.
4. Het financieel jaarrapport 2010 wordt zonder opmerkingen per acclamatie vastgesteld.
5. De Financiële commissie brengt mondeling haar rapportage over het verslagjaar 2010 uit. Op advies van de Financiële commissie wordt per acclamatie decharge verleend aan het Hoofdbestuur over het in 2010 gevoerde beleid.
6. Tot leden van de Financiële commissie over het verslagjaar 2011 worden per acclamatie benoemd:
  - De heer G.M.P. Recter te Den Haag
  - De heer G.H.L. Bakker te Leiden
  - De heer L.J.V.P. Krüger te Rotterdam
  - De heer J.A. van Maarle te Leiderdorp
7. Het voorstel van het Hoofdbestuur inzake de vaststelling van de hoogte van de contributie van het jaar 2012 wordt behandeld. Hierbij werd een drietal amendementen ingediend.
  - Het amendement van de afdeling Zoeterwoude (amendement C) wordt, met unanieme steun van de Algemene Vergadering, niet in stemming gebracht.
  - Het amendement van de afdeling Schouwen-Duiveland (amendement B) wordt na discussie hierover ingetrokken.
  - Het amendement van de Kamercentrale Zuid-Holland Noord, mede gesteund door de afdeling Leiden, (amendement A) wordt in stemming gebracht. Van de aanwezige leden stemmen 90 leden (30,8%) voor dit amendement en 202 leden (69,2%) hiertegen, zodat het amendement wordt verworpen.
 Het voorstel van het Hoofdbestuur wordt daarmee aangenomen.
8. Tot leden van de commissie van beroep worden benoemd:



- de heer H.L. Zilverentant te Leiderdorp, voorzitter;
  - mevrouw W.J.M. Bregman-Kaaks te Roden, lid; herbenoeming;
  - de heer G.A. van Pruissen te Haarlem, lid.
  - mevrouw M.N. Kallen-Morren te Zeist, plaatsvervangend lid;
  - de heer M.A.P. van Haersma Buma te Voorburg, plaatsvervangend lid;
  - de heer M.P. Swart te Deventer, plaatsvervangend lid;
9. De politieke fracties leggen verantwoording af.
  10. Per acclamatie worden herbenoemd in het Hoofdbestuur:
    - Mark Verheijen te Venlo, vice-voorzitter
    - Wiet de Bruijn te Amsterdam, vice-voorzitter
    - Judith Tielen te Utrecht, algemeen secretaris
  11. De vergadering wordt van 19:15 uur tot en met 20:16 uur geschorst.
  12. De Algemene Vergadering herdenkt met een minuut stilte de in het afgelopen jaar overleden leden, in het bijzonder Albert-Jan Evenhuis.
  13. Aan Hare Majesteit de Koningin wordt een fax gestuurd.
  14. Per acclamatie wordt Benk Korthals benoemd tot partijvoorzitter, waarop Mark Verheijen om 21:00 uur de voorzittershamer aan Benk Korthals overdraagt.
  15. Mark Verheijen sluit de vergadering om 21:28 uur.

Alle agendastukken zijn tenminste een jaar na te lezen via [www.vvd.nl](http://www.vvd.nl).

Aldus vastgesteld door de Stem- en Notulencommissie.

## 4.2 Congres 'Maak Nederland liberaler', 26 november 2011 in Taets te Zaandam

Op 26 november 2011 vond het eendaagse congres van de VVD plaats in Taets te Zaandam.



Algemeen Secretaris Judith Tielen over de Algemene Vergadering: 'Als ik denk aan het hoogtepunt van 2011, dan is dat voor mij de Algemene Vergadering geweest van November in Zaandam. Er waren erg veel leden aanwezig die met zijn allen goede inhoudelijke discussies hebben gevoerd.'

Het thema van dit congres was 'Maak Nederland Liberaler'. Tijdens dit congres konden VVD-leden en politici op een interactieve, serieuze en een ontspannen manier met elkaar inspiratie opdoen over hoe je met kleine

dingen kunt bijdragen aan een Liberaler Nederland. Zo kon men in de ochtend onder andere workshops volgen over 'de kunst van het overtuigen', 'actief netwerken' en 'de zorg weer terug in de buurt' en was er een inspirerend debat over veiligheid. Ook het plenaire middagprogramma stond in het teken van 'Maak Nederland liberaler'. Daarnaast vond ook de Algemene Vergadering plaats tijdens het middagprogramma.



Speciale gast tijdens deze dag was de Nobelprijswinnares voor de Vrede Tawakul Karman uit Jemen. Tijdens het ochtendprogramma vertelde zij over haar ervaringen bij de workshop 'De Arabische regio liberaler' en ook tijdens het middagprogramma kon haar verhaal op veel belangstelling en applaus rekenen.

Hieronder vindt men de besluitenlijst van de 131<sup>e</sup> Algemene Vergadering.



#### **Besluitenlijst 131<sup>e</sup> Algemene Vergadering**

1. Partijvoorzitter Benk Korthals opent de 131<sup>e</sup> Algemene Vergadering op 26 november 2011 om 14:15 uur.
2. Tot leden van de Stem- en Notulencommissie worden per acclamatie benoemd:
  - Harald Bergmann uit Poortugaal
  - Laura Werger uit Gouda
  - Hans Mojet uit Den Haag
3. De heer Bezemer uit Rotterdam doet een oproep om bepaalde thema's in de Algemene Vergadering aan de orde te stellen. De heer Korthals geeft namens het Hoofdbestuur aan dat de diverse workshops in de ochtend ook volop de ruimte boden voor debat- en discussie en dat er daarnaast gewerkt wordt aan hoe we de inhoudelijke verdieping binnen de partij kunnen verbreden.
4. Wieneke Buurman uit Geldermalsen wordt per acclamatie benoemd tot lid van het Hoofdbestuur.
5. Het Hoofdbestuur presenteert zijn meerjarenplan aan de vergadering.
6. Het jaarplan 2012 wordt na discussie per acclamatie aangenomen.
7. De begroting 2012 wordt per acclamatie aangenomen.
8. De Algemene Vergadering verleent per acclamatie dispensatie om de Jaarlijkse Algemene Vergadering in 2012 te houden op 8 en 9 juni 2012.
9. De afdelingen Leiden (sterkste ledengroei), Hollands Kroon (succesvolle herindelingsverkiezingen) en Roosendaal (realiseren van goede opleiding en training) krijgen een V-factor award uitgereikt.
10. De politieke fracties leggen verantwoording af.
11. Benk Korthals sluit de vergadering om 15:17 uur.

Alle agendastukken zijn tenminste een jaar na te lezen via [www.vvd.nl](http://www.vvd.nl).

Aldus vastgesteld door de Stem- en Notulencommissie.

## 5. INHOUDELIJKE VERDIEPING

### 5.1 Partijraden

De partijraad geeft adviezen aan de Algemene Vergadering, het Hoofdbestuur, de fracties in de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal en de VVD-leden in het Europees Parlement. De samenstelling van de partijraad wordt geregeld in het Huishoudelijk Reglement. De besturen van de Kamercentrales dragen kandidaten voor die door de ledenvergaderingen van de Kamercentrales worden benoemd. Naast deze stemgerechtigde leden zijn er enkele categorieën van advies, waaronder de ereleden, de VVD-leden in de Tweede en Eerste Kamer en het Europees Parlement en de voorzitters van de partijcommissies.

De partijraden worden voorbereid door het Presidium. Dit Presidium bestaat uit vier leden vanuit de partijraad aangevuld met een lid vanuit het Hoofdbestuur en een lid vanuit de Tweede Kamerfractie. Op 1 januari 2011 bestond het Presidium uit de volgende leden:

- Martijn van Gruijthuijsen;
- Max Kerremans;
- Peter Lamberts;
- Paul Wigman;
- Mark Verheijen (HB-lid);
- Mark Harbers (Tweede Kamerlid);
- Lucie Wigboldus (Algemeen Secretariaat).

In december 2011 hebben Peter Lamberts en Paul Wigman het Presidium verlaten. Hun plaatsen zijn ingenomen door Jan Meinte Postma en Margreet van Wijk.

In 2011 vonden er vier bijeenkomsten van de Partijraad plaats:

1. Partijraad 'Beloning in de publieke sector' (Utrecht/Maarssen, 12 maart 2011).  
Tijdens deze Partijraad is er gediscussieerd over het onderwerp 'Beloning in de publieke sector'. Aan de hand van het geschrift 'Eerlijk is eerlijk' van de Teldersstichting werd er gesproken over de totstandkoming van deze beloningsstructuur en over de vergelijking met de private sector. Voorafgaand aan de partijraad konden de partijraadsleden hun mening geven over verschillende stellingen. Tijdens de partijraad werd er vervolgens gediscussieerd over deze stellingen.
- 
2. Partijraad 'Pensioenen' (Ede, 18 juni 2011).  
De partijraad van 18 juni 2011 stond in het teken van pensioenen. Onder leiding van dagvoorzitter Paulien Geerdink en in aanwezigheid van minister Henk Kamp en hoogleraar Casper de Vries werd er gediscussieerd over het Nederlandse pensioenstelsel en het pensioenakkoord tussen de sociale partners. De discussies werden ingeleid door vertegenwoordigers van het Seniorennetwerk en de JOVD.
  3. Partijraad 'Miljoenennota' (Noordwijk, 1 oktober 2011).  
De jaarlijkse partijraad over de Miljoenennota leverde weer veel aanbevelingen op voor de Tweede Kamerfractie. Door middel van rondetafelgesprekken konden de partijraadsleden samen met de Kamerleden discussiëren over de verschillende beleidsterreinen.  
Ook Frans Weekers was tijdens deze partijraad aanwezig, onder andere om zijn belastingplan voor 2012 toe te lichten.
  4. Partijraad 'Europa' (Maastricht, 10 december 2011).  
Op 10 december 2011 vond in het Gouvernement in Maastricht de Partijraad over Europa plaats. Onder leiding van dagvoorzitter Pieter van de Stadt werd er gediscussieerd over stellingen binnen de thema's asiel, de Europese begroting en de Europese actualiteit. Ook de voorzitter van de VVD-fractie in het Europees Parlement

Hans van Baalen en woordvoerder Europese Zaken in de Tweede Kamerfractie Klaas Dijkhoff waren aanwezig tijdens deze partijraad. Zij toonden zich zeer tevreden met de uitspraken van de Partijraad en zagen deze als een aansporing om door te gaan op de ingeslagen weg.

## 5.2 De Coördinatie Commissie

In 2011 heeft het Hoofdbestuur de coördinatie commissie ingesteld. Het doel van deze door het Hoofdbestuur ingestelde commissie – kortweg Coco geheten – is tweeledig: het voorbereiden (maar niet schrijven) van de komende verkiezingsprogramma's en het structureren en stimuleren van inhoudelijk debat in de partij.

De Coco gaat inventariseren welke onderwerpen de diverse gremia binnen de partij de komende twee jaar op de agenda hebben staan. Op die manier wordt een set aan standpunten verzameld zodat toekomstige programmacommissies een vliegende start kunnen maken. De Coco doet overigens niets meer dan *inventariseren*; de standpuntbepaling zelf blijft bij de betreffende gremia.

Daarnaast gaat de Coco oude verkiezingsprogramma's evalueren en bekijken hoe afstemming op de doorrekening van het Centraal Planbureau en het Planbureau voor de Leefomgeving kan worden geoptimaliseerd.

De Coco staat onder voorzitterschap van Jan Anthonie Bruijn. Verder hebben zitting: Fleur de Beaufort, Frans de Graaf, Annelies Pleyte, Martijn Schut, Maarten Smit en Lucie Wigboldus.

## 5.3 Partijcommissies

De partijcommissies bestaan uit netwerken van VVD-leden die zich per deelgebied bezighouden met het adviseren van gekozen VVD-politici, zowel op landelijk als lokaal niveau. Ook houden zij zich bezig met het organiseren van werkbezoeken en netwerkbijeenkomsten. Zij weten de aanwezige kennis en expertise van leden op een efficiënte en proactieve wijze voor de partij beschikbaar te maken. Daarbij maken ze gebruik van de beschikbare netwerken



Hoofdbestuurslid Wiet de Bruijn over 2011: 'Als ik terugkijk op 2011, ben ik heel blij dat in 2011 de diversiteit van de partijcommissies is toegenomen. Zij zijn namelijk kleiner geworden, terwijl het netwerk hier omheen zich juist heeft uitgebreid. Door deze verandering vergaderen partijcommissies niet langer meer met 50 man over hetzelfde onderwerp, maar houden kleine groepjes commissieleden zich bezig met zeer specifieke onderwerpen. Voordeel hiervan is dat met de talenten van de betrokken mensen, de Kamerleden veel beter kunnen worden gevoed.'

zowel binnen als buiten de partij.

In 2011 kende de VVD de volgende partijcommissies:

### Belastingen

De partijcommissie Belastingen telde in 2011 20 leden. De voorzitter is Cees Nijman en als secretaris fungeerde Ramses van Toor.

Adviserende leden zijn Helma Neppérus (Tweede Kamer), alsmede sinds mei Willem Bröcker (Eerste Kamer). De vergaderingen werden bijgewoond door gemiddeld 10 commissieleden.

In 2011 kende de partijcommissie net als in 2010 vijf werkgroepen. Deze ad hoc werkgroepen zijn: 1) Vestigingsklimaat, 2) Indirecte belastingen, 3) Vastgoed, 4) MKB en 5) Successie- en schenkingsrecht. Doel hiervan is om specialismen te combineren en om de Kamerleden zo goed mogelijk te adviseren.

Specifiek is veel aandacht besteed aan de ministeriële notitie verdragsbeleid, de Fiscale Agenda en aan het Belastingplan 2012, vooral de voorgestelde overnameholding regeling. Met betrekking tot de overnameholding regeling is overleg gevoerd met de staatssecretaris van Financiën en zijn ambtenaren, hetgeen geleid heeft tot een aanpassing van de regeling.



Doelstelling van de partijcommissie is driedelig: allereerst het adviseren van Eerste en Tweede Kamerleden, het tweede doel is op eigen initiatief onderwerpen en ideeën bij de Kamerleden en staatssecretaris aandragen en tenslotte is ook het opbouwen en onderhouden van het netwerk een belangrijk doel.

### **Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties**

De partijcommissie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bestond in 2011 uit 22 personen. Bij de samenstelling van de kerncommissie is gestreefd naar een evenredige spreiding over politici, bestuurders, ambtenaren en andere experts op BZK-terrein en een evenredige spreiding naar expertise vanuit de verschillende bestuurslagen.

In 2011 kende de partijcommissie BZK ook 22 netwerkleden.

Het bestuur van de partijcommissie bestond in 2011 uit Ina Adema (voorzitter) en Raymond Kubben (secretaris). Halverwege het jaar is Pauline Bouvy aangewezen als vicevoorzitter.

De partijcommissie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties werkt met werkgroepen voor de verschillende aandachtsgebieden: 1) Inrichting en organisatie Rijksdienst/Overheid en ICT, 2) Constitutionele zaken en Koninkrijksrelaties, 3) Bestuurlijke inrichting, 4) Financiële verhoudingen, 5) Integrale veiligheid, 6) Integratie, immigratie en asiel. Elke werkgroep heeft een commissielid als vast aanspreekpunt, ook zijn netwerkleden vertegenwoordigd in deze werkgroepen.

De werkgroepen bereiden adviezen voor en leveren input voor de plenaire vergaderingen. De werkgroepen komen op eigen initiatief en zo vaak als zij nodig achten bijeen.

### **Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking**

De commissie richtte zich in 2011 nadrukkelijk op het adviseren en ondersteunen van de woordvoerders, in het bijzonder die van de Tweede Kamer en van de bewindspersonen. Samen met hen werd de agenda van de commissiebijeenkomsten bepaald. De commissie had geen promotionele functie naar de leden of het algemene publiek.

De commissie telde in 2011 28 leden waarvan zes leden het dagelijks bestuur vormden. Alle leden hebben in groepjes een themabijeenkomst georganiseerd voor de gehele commissie. Hierbij werden externe sprekers, leden van andere partijcommissies en partijfunctionarissen uitgenodigd.

De acht thema's die behandeld zijn in 2011:

- het Postennetwerk,
- het WRR rapport over Ontwikkelingssamenwerking,
- Mensenrechten en Handel,
- Overleg met minister Rosenthal,
- de 3-D aanpak: Defence, Diplomacy and Development,
- het Vredesproces in het Midden Oosten,
- Zeldzame aardmetalen en
- China.

Tussendoor werden op basis van vragen van de woordvoerders experts op specifieke gebieden ingeschakeld. Daarvoor had de commissie een zelfstandig netwerk van experts.

Het "sextet" van de commissie bestond uit Edo Offerhaus (voorzitter), Erik Dirksen (vicevoorzitter), Kees de Gruiter (secretaris), Jasper Honkoop, Jeroen Toet en Kenneth Manusama. De laatste trad eind van het jaar af, zijn plek werd ingenomen door Ida van Veldhuizen.

### **Cultuur en Media**

De partijcommissie Cultuur & Media bestaat uit 15 commissieleden en 34 netwerkleden. Er wordt maandelijks vergaderd, waarbij Cultuur en Media elkaar afwisselen. Het afgelopen jaar stond voor cultuur in het teken van het compleet uitverkochte en succesvolle congres Luctor et Emergo dat de partijcommissie samen met enkele brancheorganisaties organiseerde. Op 2 november 2011 was de cultuursector aanwezig in het vernieuwde Scheepvaartmuseum om te spreken over de omslag naar een versterkte private financiering. Aan de hand van drie 'best



practice' inleidingen en een paneldiscussie met vertegenwoordigers uit de cultuursector werd de ontwikkeling naar meer ondernemerschap besproken. Het congres werd afgesloten door staatssecretaris Halbe Zijlstra. Een lovend artikel in NRC Handelsblad sprak van een opvallende eensgezindheid. Het congres vormde zo een mooi breekpunt met de eerdere protesten tegen de cultuurbezuinigingen.

Bij media is de discussie vooral uitgegaan naar de hervormingen in de publieke omroep, de nieuwe Mediawet en de lange termijnvisie op het medialandschap. Er is in 2011 een werkbezoek gebracht aan Sanoma. Voor 2012 staat ook voor media een congres gepland.

### **Defensie**

De commissie werd geleid door voorzitter Minze Beuving, plaatsvervangend voorzitter Mees Dekker en secretaris Harald Hoek. De commissie bestond in 2011 gemiddeld uit ca 25 leden. Na eerst conform het nieuwe concept van kernleden en netwerkleden te hebben gewerkt, is halverwege het jaar besloten hiervan af te stappen en over te gaan naar één categorie leden die allen welkom zijn bij de bijeenkomsten. Door het maken van onderscheid kon niet maximaal gebruik gemaakt worden van al het potentieel en werd een ongelijkheid verondersteld die te vaak tot discussie of teleurstelling leidde.

In overleg tussen de commissie en de Kamerleden is besloten om te gaan werken met thema's, zoals "Piraterij" of "Personeelsbeleid". Deze worden vooraf vastgesteld en uitgezet over de maandelijkse bijeenkomsten. Vervolgens worden werkgroepen aan de thema's gekoppeld, die in samenwerking met de Kamerleden deze thema's uitwerken en presenteren of behandelen tijdens de geplande vergadering. Het doel hiervan is om tot een verdieping te komen van de verschillende onderwerpen die zowel de Kamerleden als de overige leden van de benodigde extra informatie voorziet in politiek actuele onderwerpen.

Belangrijkste doel van de commissie is om de samenwerking tussen de Kamerleden en de commissie nog verder te optimaliseren om zo inhoudelijk een essentiële bijdrage te kunnen leveren aan actuele politieke thema's op het beleidsterrein

### **Economische Zaken**

2011 was het tweede jaar van de Partijcommissie Economische Zaken nieuwe stijl. De commissie beslaat een breed scala aan onderwerpen en is daarom opgedeeld in 3 subcommissies, te weten: Duurzaamheid & Energie, Economische Zaken & Innovatie, en Ondernemerschap. Hoewel de commissie wordt voorgezeten door het bestuur, heeft elke subcommissie een eigen voorzitter die tevens zitting heeft in het bestuur als vicevoorzitter.

Het bestuur van de partijcommissie Economische Zaken bestond in 2011 uit:

Marcel van der Schaaff - Voorzitter

Albert van den Brink - Secretaris

Wibo van Ommeren - Netwerk Coördinator

Mirjam Bult

Titia Siertsema

De commissie richt zich op de inhoudelijke adviezen richting met name Eerste en Tweede Kamerleden en doet dit op een dienstverlenende wijze. De betrokken Tweede Kamerleden van de Commissie zijn: Afke Schaart (Woordvoerder Mededinging, Industrie, Technologie/Innovatie, Export), René Leegte (Woordvoerder Energie & Milieu) en Erik Ziengs (Woordvoerder MKB, Toerisme, Ondernemerschap).

In 2011 is de commissie in zijn geheel driemaal, de subcommissies viermaal en het commissiebestuur driemaal bij elkaar gekomen.

### **Europese Zaken**

In verband met de installatie van het kabinet-Rutte in oktober 2010 is ook de nieuwe zittingsperiode van de partijcommissie van start gegaan. De constituerende vergadering van de partijcommissie Europese Zaken voor de nieuwe periode vond plaats op 7 februari 2011. De partijcommissie Europese Zaken bestond in 2011 uit 21 leden en 21 netwerkleden. De netwerkleden zijn voor alle bijeenkomsten van de partijcommissie genodigd, maar hebben in



tegenstelling tot de leden geen stemrecht. De volgende bijeenkomsten hebben in 2011 op initiatief van de partijcommissie plaats gevonden:

- 7 februari 2011: constituerende vergadering te Den Haag
- 9 april 2011: Lustrumsymposium PC EuZa in de Eerste Kamer met o.a. Herman van Rompuy, Mark Rutte, Guy Verhofstadt, Werner Hoyer en Uri Rosenthal
- 9 mei 2011: gezamenlijke bijeenkomst PC's BZ en EuZa met Uri Rosenthal
- 19 mei 2011: vergadering te Den Haag
- 16 juni 2011: vergadering te Brussel
- 6 oktober 2011: vergadering te Den Haag
- 10 november 2011: vergadering te Den Haag

De vergaderingen van de commissie zijn voorbereid door het presidium bestaande uit voorzitter Jan Kees Wiebenga, plaatsvervangend voorzitter Willem Hoekzema, eerste secretaris Ferdi de Lange en tweede secretaris Jeroen Reijnen.

Naast de organisatie en inhoudelijke voorbereiding van het Lustrumsymposium heeft de partijcommissie, in samenwerking met Hans van Baalen en het partijbureau, twee onderwerpen nader uitgediept: het Europese financiële en monetaire beleid en het Europese Asiel en Migratiebeleid. Beide onderwerpen hebben geleid tot 'position papers' die als voorbereiding voor de Partijraad over Europa op 10 december 2011 zijn ingebracht.

In 2011 is er regelmatig contact geweest met de leden van Eerste Kamer, Tweede Kamer en het Europees Parlement al dan niet door aanwezigheid van adviserende leden tijdens de vergaderingen van de partijcommissie. Vanwege portefeuillewisselingen is de hoofdvertegenwoordiger namens de Tweede Kamerfractie halverwege het jaar Klaas Dijkhoff geworden. De eerste helft van het jaar was Han ten Broeke de hoofdvertegenwoordiger.

## **Financiën**

Eind 2011 telde de VVD partijcommissie Financiën 15 kernleden en ongeveer 20 netwerkleden. Voorzitter van de partijcommissie is Hans Bruijn, Jelmer Dobbe (in functie vanaf november 2011) is secretaris en Jan-Arie van Maarle is secretaris van het netwerk. Adviserende leden zijn Mark Harbers, Matthijs Huizing (Tweede Kamerleden VVD), Menno Knip en Willem Bröcker (Eerste Kamerleden VVD). De kwaliteit van de leden van de partijcommissie is bijzonder hoog: er zijn voldoende specialisten op - onder andere - de gebieden financiële markten, financieel toezicht en financiële producten voor consumenten. In 2011 werd afscheid genomen van drie kernleden, te weten Roderic van Voorst tot Voorst, Paul Koorn en Dennis Koot. Eén kernlid, Anita Vlam, promoveerde in 2011 aan de Erasmus Universiteit Rotterdam: zij presenteerde haar proefschrift 'Customer First? The Relationship between Advisors and Consumers of Financial Products' aan de partijcommissie. De Tweede Kamerleden waren bij vrijwel alle bijeenkomsten aanwezig, de Eerste Kamerleden waren aanwezig met grote regelmaat. In 2011 werd er 9 keer vergaderd door de partijcommissie. De vergaderingen van de partijcommissie werden bijgewoond door gemiddeld 12 á 13 leden. Tevens werd in 2011 één keer een netwerkbijeenkomst gehouden, waarvoor ook de netwerkleden uitgenodigd waren.

In 2011 had Europa te maken met de gevolgen van de banken- en kredietcrisis en de schulden- en eurocrisis. Dit leverde zodanig veel stof tot discussie en adviesverzoeken van de VVD-kamerleden op dat de partijcommissie vrijwel het gehele jaar inspeelde op de actualiteit. Het heuglijke feit dat de VVD het huidige kabinet leidt heeft ook een nadeel: onze Tweede Kamerfractie wil en kan niet te kritisch zijn over haar 'eigen' kabinet. Dit beperkte wel eens de mogelijkheid tot vrij debat over politiek gevoelige onderwerpen als de euro.

In 2011 kwamen onder meer de volgende onderwerpen aan de orde in de partijcommissie:

- De schulden- en eurocrisis

*Dit onderwerp liep als een rode draad door het jaar 2011. In december 2011 hield Professor Arnoud Boot zelfs een inleiding over dit onderwerp tijdens een vergadering van de partijcommissie.*

- Tijdelijke commissie onderzoek financieel stelsel (parlementaire enquêtecommissie De Wit)
- Nota over nuts- en zakenbankactiviteiten

- Toezicht van DNB op de stabiliteit van banken
- Hypotheekmarkt
- Wijzigingswetgeving m.b.t. de Wet op het financieel toezicht
- Monitoring Commissie Code Banken
- Code banken en beloningsbeleid bankbestuurders
- Provisieverbod
- Impact nieuwe regelgeving Basel III
- Staatsdeelnemingen
- Voorjaarsnota

Voor 2011 had de partijcommissie zich ten doel gesteld om ten minste twee keer een netwerkbijeenkomst te organiseren, helaas is dat slechts één keer gelukt. ING Bank presenteerde op die avond haar vernieuwde kijk op 'de Klant Centraal'. De opkomst van de netwerkleiden was toen minder dan gehoopt. Voor het volgende jaar zal de partijcommissie haar aanpak moeten veranderen om het netwerk beter te kunnen benutten.

### **Infrastructuur en Milieu**

Conform de richtlijnen van het Hoofdbestuur is gewerkt met de splitsing van partijcommissieleden en netwerkleiden. De 17 benoemde partijcommissieleden zijn op verzoek van de Tweede Kamerfractie later aangevuld met deskundigen op het gebied van milieuvraagstukken. De werkwijze volgens de nieuwe structuur is in 2011 uitgetoetst. Uit evaluatie bleek dat dit verdere verbetering behoeft, dat is opgenomen in het jaarplan voor 2012.

Het vastgestelde visiedocument van de (oude) partijcommissie Verkeer en Waterstaat wordt op basis van voordrachten van zowel de netwerk als de commissieleden geactualiseerd. Het voornemen is dit in 2012 af te ronden, zodat het kan worden gebruikt als basis voor de Infrastructuur en Milieuparagraaf in het nieuwe landelijke verkiezingsprogramma en als input voor de Permanente Verkiezingsprogrammacommissie.

De vergaderingen van de partijcommissie vonden steeds plaats in één van de vergaderzalen van het gebouw van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De onderwerpen die het afgelopen jaar door de commissie in vergaderingen werden besproken waren onder meer:

- De Rijksbegroting 2012 (hoofdstuk XII) en het Infrastructuurfonds
- Privatisering en marktwerking bij (overheids-)deelname
- Verplichte aanbesteding in het (stedelijk) openbaar vervoer
- Onderwerpen met betrekking tot waterbeheer, waterberging en waterveiligheid.
- Fact and figures luchtvaart
- De (Europese) positie van de binnenvaart
- Samenwerken in de goederenketen
- Mainportstrategie in relatie tot economische bedrijvigheid
- Nieuwe samenwerking ministeries VROM en Infrastructuur en Milieu in het MIRT
- Nieuwe stedelijke verkeersknooppunten als oplossing voor een betere bereikbaarheid
- Daarnaast hebben afzonderlijke commissieleden ad hoc onderwerpen aangedragen ter bespreking in de vergaderingen van de partijcommissie.

Leden van de partijcommissie hebben op 7 oktober 2011 een werkbezoek aan de haven van Rotterdam en de tweede maasvlakte georganiseerd waarbij de partijcommissie onder meer werd geïnformeerd over de toekomstvisie 2030 van het Gemeentelijk Havenbedrijf.

Aan de door het Hoofdbestuur georganiseerde inhoudelijke discussiebijeenkomsten, mede gezien in het licht van de coalitiebesprekingen, werd op diverse manieren deelgenomen door leden van de partijcommissie. Daarnaast werd actief deelgenomen aan discussie in partijraden en Algemene Vergaderingen wanneer daar thematische onderwerpen in bespreking waren.

### **Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**

Voorzitter is Siemjan Schenk en de secretaris is Jan Klink. Tevens zijn er zestien gewone leden die het gehele domein van landbouw, natuur, voedselkwaliteit en visserij





vertegenwoordigen. In 2011 hebben vijf plenaire vergaderingen van de partijcommissie en twee netwerkbijeenkomsten plaats gevonden. De netwerkgroep kent circa vijftig leden.

De twee netwerkbijeenkomsten, die in Apeldoorn en Veghel plaats vonden, gingen over natuur en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). In beide bijeenkomsten werd de relatie tussen de VVD en de landbouw en natuur benadrukt. De bijeenkomsten werden goed bezocht (circa zestig personen per bijeenkomst) en leverden interessante discussies op. De plenaire bijeenkomsten van de partijcommissie hebben, naast dat de politieke actualiteit werd besproken, een verdiepingsslag gemaakt op het gebied van natuur, GLB, productschappen en antibiotica in de veehouderij.

Aanspreekpunten zijn de Tweede Kamerleden Johan Houwers, Helma Lodders en Janneke Snijder-Hazelhoff. Namens de Eerste Kamer blijft Sybe Schaap verbonden met de partijcommissie. Alle vier zijn zoveel mogelijk aanwezig geweest bij de vergaderingen en netwerkbijeenkomsten van de partijcommissie. Europarlementariër Jan Mulder is agendalid van de partijcommissie LNV. Hij verzorgde een inleiding tijdens de netwerkbijeenkomst over het GLB.

### **Sociale Zaken**

De doelstellingen voor 2011 waren vooral gericht om de commissie vorm te geven en een structuur te ontwikkelen waar de Kamerleden en de commissie het meest bij gebaat zijn. In 2011 heeft de commissie reguliere commissievergaderingen georganiseerd ongeveer één keer per zes weken. Daarnaast zijn er netwerkbijeenkomsten georganiseerd waar respectievelijk de staatssecretaris en de minister van SZW aanwezig waren. Uit de commissie en het netwerk zijn er werkgroepen opgezet die de Kamerleden voorzien van de door de Kamerleden gevraagde informatie zowel beleidsmatig als rapid response. Er zijn verschillende inhoudelijke stukken geschreven. De Kamerleden hebben gebruik gemaakt van de tentoongespreide kennis. Door de gewijzigde samenstelling van de woordvoerders Sociale Zaken zal er geïnvesteerd blijven worden in de relatie en samenwerking met de Kamerleden.

### **Onderwijs en Wetenschap**

2011 was voor de partijcommissie Onderwijs een enerverend en druk jaar. We hadden te maken met nieuwe Kamerleden en een nieuw kabinet. Ook was er een nieuwe opzet van de partijcommissies. De commissies zijn kleiner en er is een groot netwerk van experts naast de commissie.

De partijcommissie Onderwijs & Wetenschap bestond in 2011 uit een kernteam, een adviserende commissie en een netwerk. Op 31/12/2011 bestond het kernteam uit 4 leden, de commissie uit 12 leden (inclusief de 4 kernteamleden) en het netwerk uit 35 leden.

De volgende personen namen in 2011 plaats in het kernteam:

- prof. dr. J.A. Buijn (voorzitter)
- Mw. drs. M. van der Werf (vicevoorzitter)
- Mw. F.A.I.A Hendricks, MSc (secretaris)
- Mw. Tara Kolk (netwerkcoördinator)

De samenstelling van een commissie van beperkte omvang waarin expertise uit alle onderwijssectoren en de wetenschap verenigd is, bleek geslaagd. Bij de totstandkoming van het verkiezingsprogramma in 2010 was de partijcommissie nauw betrokken. Dankzij de verkiezingsoverwinning en de geslaagde coalitieonderhandelingen zijn veel ideeën van de partijcommissie uiteindelijk terug te vinden in het regeerakkoord. Dit maakte het werk in de partijcommissie dit jaar meer dan ooit boeiend. Met interesse hebben wij de uitrol van het beleid gevolgd en waar mogelijk de Kamerleden en de staatssecretaris voorzien van gevraagde en ongevraagde adviezen. De partijcommissie heeft dit jaar onder andere adviezen uitgebracht op het gebied van volwassenonderwijs, de prestatiebeloning en de kenniscentra in het beroepsonderwijs.

### **Veiligheid en Justitie**

Het aandachtsgebied van de commissie is globaal opgedeeld in 3 'expertisegroepen': 1) civiel- en bestuursrecht, 2) strafrecht en 3) politie / (openbare orde en) veiligheid.



In de partijcommissie is het brede spectrum van het domein Veiligheid en Justitie vertegenwoordigd: burgemeesters, wethouders, advocaten, een hoogleraar, de reclassering, Openbaar Ministerie, Zittende Magistratuur, politie, veiligheidsadviseurs en adviseurs van het Ministerie. En uiteraard zijn de portefeuillehouders qualitate qua adviserend lid van de commissie.

De partijcommissie bestaat, exclusief de Kamerleden, uit 20 personen.

De netwerkgroep bestaat uit 26 leden, zij worden vooral op individueel niveau naar expertise gevraagd bij onderwerpen (bijvoorbeeld jeugd, cybercrime, etc.) door de commissie.

Naast het ad-hoc adviseren, gevraagd en ongevraagd, van de fracties, Hoofdbestuur en bewindspersonen richt de commissie zich op de vier belangrijkste punten uit het regeerakkoord die in het beleid zijn opgenomen:

1. De buurt veilig, voor bewoner en ondernemer.
2. Offensief tegen ondermijnende en georganiseerde criminaliteit.
3. Slagkracht voor onze professionals.
4. Versterking van de rechtsstaat.

Dit heeft erin geresulteerd dat in 2011 de volgende stukken zijn opgeleverd, input is opgeleverd op startnotities van de fractie of (deel)werkgroepen nu bezig zijn met diverse onderwerpen:

Onderwerp	Status
Drugsnotitie (Van der Steur) t.b.v. TK-fractie	Opgeleverd februari 2011
Wet forensische zorg; input voor partijcommissie VWS	Opgeleverd april 2011
Visie op straffen (Van der Steur)	Ongoing
Auteursrechten (Taverne)	Gestart
Startnotitie Openbare Orde en Veiligheid (Hennis) t.b.v. TK-fractie	Opgeleverd oktober 2011
Startnotitie griffierechten (Van der Steur/Taverne) t.b.v. TK-fractie en bewindspersonen	Opgeleverd oktober 2011
Stelselherziening Jeugd(criminaliteit) (Van der Burg)	Ongoing
Actieprogramma Sport en Veiligheid (De Liefde)	Gestart december 2011
Privacy binnen Veiligheid en Justitie	Wordt verder uitgewerkt
Herziening gerechtelijke kaart (Van der Steur)	Wordt verder uitgewerkt

Op bilateraal niveau tussen fractieleden en commissieleden wordt diverse input geleverd op het gebied van cybercrime, integrale veiligheid, politie, etc.

Tevens verzorgde de partijcommissie ook workshops e.d. bij bijvoorbeeld de Algemene Vergaderingen te Papendal.

### **Wonen en Ruimte**

In het jaar 2011 is gestart met een nieuwe partijcommissie Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen. Hiervoor hebben 56 personen zich aangemeld. Voorzitter van de partijcommissie is dhr. Hans Pluckel, secretaris is dhr. Matthijs Oosterhuis. In november 2011 heeft Dennis Hijkoop het secretariaat overgenomen van Matthijs Oosterhuis.

De commissie is opgedeeld in een partijcommissie en drie werkgroepen, te weten de Werkgroep Wonen (voorzitter Emile Klep), de werkgroep Ruimtelijke Ontwikkeling (voorzitter Hildebrand de Boer) en de werkgroep Bouw & Innovatie (voorzitter Gijs Dröge). De partijcommissie bestaat uit twintig leden. Deze leden zitten samen met de netwerkleden in de werkgroepen. De partijcommissie is in het jaar 2011 zeven keer bij elkaar gekomen.

### **Volksgezondheid, welzijn en jeugd**

Op 12 januari 2011 werd met de benoeming van een zeer groot aantal netwerkleden de partijcommissie compleet gemaakt. De partijcommissie bestaat dan uit een kerngroep van 18 leden benoemd door het Hoofdbestuur en een zeventigtal leden in een netwerkgroep



benoemd door de voorzitter en algemeen secretaris van de partijcommissie. De onderdelen Jeugd en Welzijn zijn toegevoegd aan de "oude" partijcommissie Volksgezondheid. Bij de opdracht c.q. het werk van de partijcommissie is nadrukkelijk gekozen om de VVD politici in Eerste en Tweede Kamer als wel VVD bewindslieden op basis van hun vragen van advies te dienen. Kortom, het jaar 2011 stond in hoofdzaak in het teken van gevraagd advies. Ook het netwerken als zodanig is en blijft toch een belangrijke activiteit.

Onderwerpen en voortgang in 2011 waren: een permanente werkgroep Jeugd met o.a. uitvoering stelselwijziging jeugdzorg, werkgroep 1<sup>e</sup> lijn (afgerond), Wet Cliëntenrechten Zorg (afgerond), Wet Maatschappelijke Ondersteuning (diverse adviezen), E-health (verschoven), Scheiden Wonen Zorg (permanent geworden), Werkbezoek HKS, Ondernemerschap in de zorg (verschoven), Kwaliteitsinstituut (verschoven) en Preventie (verschoven).

Bij het begin van het politieke jaar 2011-2012 hebben Anne Mulder op 3 oktober voor de Kerngroep en Edith Schippers 10 oktober voor Kerngroep en Netwerkgroep hun resp. begrotingen toegelicht.

Bij de ALV-VVD van 20 november is er door de partijcommissie een workshop georganiseerd over "Zorg in de buurt".

De werkgroepen Jeugd en AWBZ-WMO zijn een tweetal permanente werkgroepen geworden ter ondersteuning van resp. Brigitte van der Burg en Tamara Venrooy. Ondersteuning bij de Liberale WMO-dag was een activiteit. Een werkgroep WCZ blijft nog in actie voor Karin Straus. Een werkgroep Kwaliteitsinstituut ter ondersteuning van Anne Mulder en Tamara Venrooy is gestart. Een aantal andere werkgroepen zullen starten op basis van een in december 2011 vastgesteld werkplan 2012.

### **Sport**

Na de afgelopen verkiezingen is de partijcommissie Sport in het leven geroepen. Onder leiding van Antoinette Laan heeft afgelopen jaar de focus voornamelijk gelegen op het inrichten en organiseren van de partijcommissie. We organiseerden 4 bijeenkomsten in de Tweede Kamer en een parallelsessie samen met de Partijcommissie Onderwijs op de 131e ALV, openden voor de commissieleden een LinkedIn-forum en richtten een, voor alle commissieleden bereikbaar, digitaal archief in waar alle notulen, contactgegevens, presentaties, films, adviezen en literatuur in opgeslagen worden. Ook konden we halverwege het jaar Erica Terpstra als commissielid verwelkomen.

De commissie bereikte overeenstemming over het onderwerp dat als kapstok zal dienen voor de komende tijd namelijk, het Olympisch Plan 2028. Het Olympisch Plan ziet de commissie niet als doel maar als middel. We proberen over de inhoudelijke invulling zoveel mogelijk overeenstemming te bereiken met ons Kamerlid en onze bewindspersoon. We hebben besloten dat de partijcommissie Sport zich in 2012 voornamelijk zal focussen op de inhoudelijke invulling. Hiervoor roepen we een aantal werkgroepen in het leven die zich zullen richten op specifieke onderwerpen. Als partijcommissie Sport gaan we wederom een succesvol en productief jaar tegemoet!



## 6. DOELGROEPEN

### 6.1 Lef moet Lonen

In het voorjaar van 2011 blies Onno Aerden, voorzitter van het netwerk Lef moet Lonen, het netwerk nieuw leven in. Dat netwerk is een aantal jaar geleden opgericht vanuit de VVD, om in het bijzonder kleine en middelgrote ondernemers aan de partij te binden. Lef Moet Lonen is in 2011 uitgegroeid tot een platform met een website, waarop ondernemend Nederland rechtstreeks en in het openbaar de dialoog kan aangaan met VVD-Tweede Kamerleden. MKB-NL voorzitter Hans Biesheuvel stelde de officiële eerste vraag namens de ondernemers in dit land (aan VVD-kamerlid Erik Ziegls).

De site ([www.lefmoetlonen.nl](http://www.lefmoetlonen.nl)) was op 31 december 2011 nog in ontwikkeling.

Een tweede doel van het netwerk is het verzamelen van innovaties van ondernemers vanuit de gedachte dat het de ondernemers zijn, die dit land verder ontwikkelen en verbeteren.

De site zal op termijn ook bijdragen van politici gaan plaatsen, die aansluiten op thema's die vragenstellers op de site aandragen. De bestaande, enigszins slapende, LinkedIn groep Lef moet Lonen blijft bestaan. Er is een Twitter account @lefmoetlonen dat volgers op de hoogte houdt van ontwikkelingen rond de site.

### 6.2 Liberaal Publiek

Ook in 2011 is weer bijgedragen aan de missie van het versterken van de relatie van VVD ambtenaren met de partij. Dit heeft het netwerk onder meer gedaan door het inzichtelijk en beschikbaar maken van waar VVD ambtenaren zitten en wat hun expertise is. De LinkedIn groep groeide van 180 naar 430 leden.

Er zijn door het kernteam diverse activiteiten georganiseerd voor de doelgroep. Drie bijeenkomsten waren gericht op de ambtelijke en liberale loopbanen, waaronder de speeddates tussen geselecteerde VVD high potential ambtenaren met de PSC tijdens de Algemene Vergadering in het voorjaar. We bezochten met circa 30 VVD ambtenaren de Tweede Kamer en gingen daar in gesprek met onder andere René Leegte en Stef Blok. Voorts is een bijeenkomst over de 'politiek assistent' georganiseerd. De bijeenkomst 'Naar de top' met Halbe Zijlstra was een groot succes met meer dan zestig aanwezigen.

Het netwerk maakt in haar communicatie gebruik van haar LinkedIn groep en het e-mailbestand. De leden ontvingen elke maand een nieuwsbrief inclusief vacaturenieuws. Ook verstuurdde het netwerk een informatiebrief aan alle VVD Kamerleden en VVD fractiemedewerkers en daarnaast had het netwerk een kraam op de nieuwe ledendag en voerde diverse één-op-één gesprekken.

Ook heeft het netwerk acte de présence gegeven tijdens een hoorzitting van de vaste Tweede Kamercommissie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de ambtenarenstatus en het initiatief wetsvoorstel van Koser Kaya (D66) voor het opheffen daarvan. Rond dezelfde tijd is een bijeenkomst georganiseerd in samenwerking met de Teldersstichting over de ambtenarenstatus en de verhouding van regering/ambtenaren en de Tweede Kamer.

Het kernteam van het netwerk wordt gevormd door: Ingrid Jansen, Hans Mojet (penningmeester), Patrick Todd, Jeroen van Dijken, Marc Rosier en Joris den Bruinen (voorzitter).

### 6.3 Seniorennetwerk

De doelstellingen van het Seniorennetwerk laten zich als volgt samenvatten:

- Agenderen en signaleren van knelpunten die senioren raken.
- Inzet van kennis en expertise van senioren bij bestuurlijke, dan wel politieke zaken.
- Het zijn van een inspirerend en stimulerend netwerk.



- Het aanspreken van seniorenkiezers.

Voor het verwezenlijken van deze doelstellingen ontplooidde het netwerk de volgende activiteiten:

- Jaarlijks netwerkcongres op 16 september 2011 rond de thema's Pensioenen en Zorg. Ruim 100 aanwezigen discussieerden in aanwezigheid van de Kamerleden Anouchka van Miltenburg, Tamara Venrooy, Helma Lodders en Anne Mulder. Als deskundige voor de pensioenen was prof. Dr. Casper de Vries aanwezig.
- Het uitbreiden van het netwerk door het opzetten van deelnetwerken in de regio. Behalve de bestaande netwerken in Friesland, Zuid-Holland, Noord-Holland, Drenthe en Overijssel werd een netwerk in Utrecht opgericht. In Gelderland en Flevoland zijn netwerken in oprichting.
- De stuurgroep Seniorennetwerk had een overleg met de voor de doelstellingen van het Seniorennetwerk relevante Kamerleden.

De stuurgroep Senioren kwam met enige regelmaat bijeen om het beleid vast te stellen en de daarbij behorende praktisch organisatorische zaken door te spreken.

Voor een brede inhoudelijke inbedding in de partij zijn stuurgroepleden aangesloten bij een aantal, voor senioren belangrijke, partijcommissies.

In het voor- en in het najaar vond een overleg plaats met de coördinatoren van de Seniorennetwerken in de regio.

In 2011 bestond de stuurgroep uit Monique Boskma (voorzitter), Lysbeth van Valkenburg-Lely (contactpersoon regionale netwerken) en Marijke Vos-Maan (externe contacten). Eind december werd de stuurgroep uitgebreid met de heer Chance Pennington de Jong (ICT).

## 6.4 Liberaal Vrouwen Netwerk

De doelstellingen van het Liberaal Vrouwen Netwerk laten zich als volgt samenvatten:

- Versterking van de positie van vrouwen
- Vrouwen activeren voor politieke en/of andere functies
- Een stimulerend en inspirerend netwerk zijn
- Vrouwelijke kiezers aanspreken.

Om de doelstellingen te verwezenlijken ontplooidde het netwerk de volgende activiteiten:

- Een speeddate-bijeenkomst voor wie ambieerde wethouder, burgemeester, gedeputeerde enz. te worden in Peel-en-Maas. Een inspirerende bijeenkomst met ruim 40 ambitieuze vrouwen.
- Een seminar 'Talentvolle Vrouwen' met medewerking van Neelie Kroes, Hans Biesheuvel, Sybilla Dekker en vele andere prominenten. Beslist een hoogtepunt voor het netwerk: ruim 200 vrouwen oriënteerden zich op kansen in de VVD, openbaar bestuur of andere functies. Een enquête achteraf scherpte de ambities aan, goed uitgangspunt voor het te ontwikkelen beleid van LVN.
- Het opzetten van een visiebijeenkomst arbeidsparticipatie met leden van de Tweede Kamer die aanpalende onderwerpen in portefeuille hebben.

In 2011 is de aanzet gegeven tot het opzetten van deelnetwerken in de regio. Dit zal in 2012 verder vorm krijgen.

De stuurgroep kwam met enige regelmaat bijeen voor het vaststellen van het beleid en praktisch organisatorische zaken door te spreken.

Het LVN participeerde actief in het Politiek Vrouwen Overleg (PVO), dat bestaat uit bestuurlijke vertegenwoordigers van het CDA, PvdA, D66, Groen Links, CU en VVD. Dit platform bezocht bewindspersonen met voor het PVO relevante portefeuilles (arbeidsparticipatie en emancipatie). Doel van de gesprekken was steeds het gezamenlijke politieke draagvlak over deze thema's voor het voetlicht te brengen en daar waar mogelijk de bewindspersoon in politieke zin te ondersteunen.

De stuurgroep bestond in 2011 uit Pia Band, Nahied Rezwani, Margaret de Vos van Steenwijk-Groeneveld (vicepresident International Network of Liberal Women) en Marijke Vos-Maan (voorzitter).

## 6.5 Jongerenbeleid

In 2011 is het jongerenbeleid van de VVD verder uitgewerkt. Om dit jongerenbeleid verder uit te werken heeft het Hoofdbestuur tijdens haar vergadering van 10 januari 2011 een stuurgroep in het leven geroepen. In deze stuurgroep werden vervolgens de volgende leden benoemd:

- Wobine Buijs-Glaudemans, voorzitter, tot 28 september 2011;
- Wiet de Bruijn, voorzitter, vanaf 28 september 2011;
- Martijn Jonk, vertegenwoordiger JOVD, tot 4 december 2011;
- Bram Dirkx, vertegenwoordiger JOVD, vanaf 4 december 2011;
- Michel van Zundert, voorzitter Jonge Teldersstichting;
- Jaap de Vries, KCJ'er;
- Jasper Nagtegaal, KCJ'er;
- Wiebke Fischer, KCJ'er;
- Jeroen Diepemaat, jonge politici;
- Leonie Vrieze, onafhankelijke.

De stuurgroep is in 2011 bij elkaar gekomen op 12 maart, 6 mei, 21 mei, 8 september en 21 november.

Één van de hoogtepunten van het jaar was de organisatie van The Night of Freedom. In samenwerking met de JOVD organiseerde de stuurgroep Jongeren van de VVD dit liberale festival voor jongeren in Utrecht. Tijdens dit festival konden jongeren op een informele manier kennis maken met de VVD, de JOVD en het liberalisme. Er was een cabaretier en livemuziek aanwezig en er vonden discussies plaats tussen aansprekende politici.

## 7. VOORLICHTING EN COMMUNICATIE

### 7.1 Provinciale Statenverkiezingen

De Provinciale Statenverkiezingen vonden plaats op 2 maart 2011. Het opkomstpercentage was hoger dan de voorgaande jaren: 55,97%. Ten opzichte van 2007 won de VVD in percentage: 19,57% van de stemmen. Dat is meer dan in 2007, toen de VVD 18,09% won. De Provinciale Statenverkiezingen leverden de VVD 112 zetels in de Staten op, 10 zetels meer dan in 2007. In totaal brachten 1.368.398 mensen hun stem uit op de VVD.

Provincie	Percentage 2011	Zetels 2011	Percentage 2007	Zetels 2007	Winst/verlies tov 2007
Groningen	13,17%	8	11,89%	5	12,88%
Friesland	13,82%	5	10,81%	5	27,84%
Drenthe	18,97%	9	16,75%	8	13,25%
Overijssel	15,78%	8	13,57%	6	16,29%
Flevoland	22,92%	9	22,75%	9	0,75%
Gelderland	19,15%	11	16,83%	9	15,15%
Utrecht	22,15%	11	20,11%	10	10,14%
Noord-Holland	22,32%	13	22,73%	13	-1,80%
Zuid-Holland	20,73%	12	20,29%	12	2,17%
Zeeland	16,83%	7	14,51%	8	15,99%
Noord-Brabant	20,75%	12	18,88%	11	9,90%
Limburg	15,99%	8	14,45%	7	10,66%

De Provinciale Statenverkiezingen waren de eerste grote verkiezingen nadat het kabinet Rutte was aangetreden. Het was daarmee in de media tevens een testcase voor het kabinet. De VVD koos er mede door deze duiding voor om de Provinciale Staten landelijk aan te 'vliegen' door heel duidelijk naar voren te brengen dat eigenlijk indirecte Eerste Kamerverkiezingen waren. Door daar op te focussen, werd het voortbestaan van dit kabinet de inzet van de campagne.

Ook deze campagne werd gevoerd onder de vlag van de Permanente Campagne. Duizenden vrijwilligers huldten zich in campagnekleding, lieten landelijk hun posters en flyers opmaken in de huisstijl en voerden volop campagne



Onder leiding van campagneleider Charlie Aptroot en campagnemanager Patricia Cho Chia Yuen, werd vanuit het Algemeen Secretariaat de campagne geleid. Naast drie vaste krachten, werkten hier drie tijdelijke krachten. Dit team droeg vanaf het Algemeen Secretariaat zorg voor de ondersteuning van de partij met reclame-inkoop, marketingadvies, sprekerscoördinatie, productie van campagnemateriaal, social media advies, webcare en campagneactiviteiten.

### 7.2 Eerste Kamerverkiezingen

De leden van de Provinciale Staten kozen op 23 mei 2011 de leden van de Eerste Kamer. Dit waren indirecte verkiezingen, waarvoor geen aparte campagne is gevoerd. De VVD haalde 16 zetels en werd daarmee, na de Tweede Kamer, ook de grootste partij in de Eerste Kamer. De zo gehoopte meerderheid voor de coalitie VVD, CDA en gedoogpartner PVV, werd op 1 zetel na niet gehaald.

### 7.3 Herindelingsverkiezingen

In november ondersteunde de VVD vanuit het landelijk campagne team de herindelingsverkiezingen in Hollands Kroon. Op 16 november vonden deze verkiezingen plaats. De VVD werd daar, zoals vooraf verwacht, met afstand de grootste partij. Op de zaterdag voorafgaand aan deze verkiezingen was er de traditionele landelijke VVD canvasdag met prominenten die in Hollands Kroon de lokale verkiezingscampagnes kwamen steunen.

### 7.4 LPC

Elk kamercentraalbestuur heeft een lid dat verantwoordelijk is voor de portefeuille PR-activiteiten en permanente campagne. Deze PR-vertegenwoordigers hebben zitting in de Landelijke PR-Commissie (LPC).

Voorzitter van de commissie is het hoofdbestuur lid met de portefeuille Communicatie & PR, sinds november 2011 Wieneke Buurman. In de commissie zitten ook de voorlichters van



Hoofdbestuur lid Wieneke Buurman over 2011: 2011 Was voor mij een jaar van inwerken en van het bepalen waarmee we als VVD op het gebied van communicatie zoal mee bezig moeten houden. Het was daarbij geweldig om tijdens een zeer inspirerend congres te worden benoemd voor deze communicatiefunctie binnen het Hoofdbestuur van de VVD.

zowel partij als fractie en vertegenwoordigers van het Algemeen Secretariaat. De LPC komt doorgaans vier à vijf keer per jaar bijeen. In 2011 kwam de LPC twee keer bijeen, in het kader van de voorbereiding én de evaluatie van de PS-verkiezingen.

### 7.5 Liber

Liber, de ledenkrant van de VVD, is in 2011 – conform frequentie - acht maal verschenen, en wel elk in een oplage van ruim 38.000 stuks. De belangrijkste items dat jaar, waren achtereenvolgens:

Editie-1 , januari : ‘Geen Nederlands, geen bijstand!’ (initiatiefvoorstel van de VVD)

Editie-2, maart: ‘Bonus aan banden’ (over aanbevelingen van Commissie De Wit)

Editie-3, april: ‘Publieke omroep op de schop’ (VVD-visie op de toekomst van publieke omroep)

Editie-4, juni: ‘Eerste Kamer: goede basis voor draagvlak kabinetbeleid’ (verkiezingen Eerste Kamer)

Editie-5, september: ‘VVD Amsterdam pakt pretsubsidies aan’ (praktijk van vreemde lokale subsidies)

Editie-6, oktober: ‘Op de Pof leven is echt voorbij’ (interview Mark Rutte over Miljoenennota)

Editie-7, november: ‘Eurocrisis: VVD vaart duidelijke koers’ (positie VVD betreffende Eurocrisis en steun Griekenland)

Editie-8, december: ‘Nederland vooruit: met 130 kilometer per uur’ (verhoging maximum snelheden)

Halverwege het jaar is onder leiding van een nieuwe bladmanager een extern onderzoek gehouden naar de waardering en mediagebruik van onder meer Liber. Hoewel de leden van deze uitgave positief zijn over Liber, blijkt dat het blad wel toe is aan een vernieuwing en ook in betere samenhang kan worden gebracht met andere VVD-uitgaven. Een deel van de aanbevelingen van het mediagebruik- en waarderingsonderzoek is al geleidelijk in 2011 doorgevoerd, de meest opvallende veranderingen (nieuw formaat, beter fotogebruik) zullen echter begin 2012 plaatsvinden.

### 7.6 Website

De VVD is een partij met een duidelijke mening en laat dit ook terugkomen door op de website standpunten en stellingen in te nemen. Daarnaast gaat de VVD graag in debat en is er op de





site de mogelijkheid voor de bezoeker om te reageren, te beoordelen en ook zelf een standpunt in te nemen. Met de website laat de VVD ook zien dat zij een moderne partij is. De mogelijkheid om artikelen of standpunten te delen met vrienden via de verschillende Social Media-platforms als Twitter of LinkedIn is dan ook geen probleem. De VVD heeft zich in 2011 verder geprofessionaliseerd op online-gebied. Zo is de App nu ook beschikbaar voor Blackberry en Android en is een begin gemaakt met een online communicatiestrategie onder leiding van extern deskundige Menno Lanting.

## **7.7 Lokale websites**

Sinds eind 2005 biedt de VVD afdelingen / kamercentrales / individuen (wethouders/raadsleden e.d.) de mogelijkheid een professionele en eenvoudig te onderhouden lokale website in de VVD-huisstijl af te nemen. Momenteel zijn er circa 300 afdelingen die gebruik maken van dit aanbod. De lokale website wordt op basis van sponsoring aangeboden; de VVD vraagt de gebruiker slechts om een jaarlijkse bijdrage. De hoogte hiervan is afhankelijk van het aantal VVD-leden van de kring waarbinnen de gebruiker actief is. Deze bijdragen vloeien terug in het project lokale websites.

## **7.8 Thorbeckeweb**

Thorbeckeweb is de wekelijkse digitale nieuwsbrief voor VVD-leden. De partij, Tweede Kamer, Eerste Kamer en Eurofractie zijn hierin bijna wekelijks met Nieuwsitems vertegenwoordigd. Thorbeckeweb wordt nagenoeg iedere week op vrijdag verstuurd; in 2011 43 keer. Het aantal abonnees was in 2011 circa 17.000.

## **7.9 Campagnenieuwsbrief**

In de aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen is de campagnenieuwsbrief een belangrijk communicatie-instrument geweest. Er werd door het campagneteam van de VVD met regelmaat gecommuniceerd door middel van deze campagnenieuwsbrief. Hierin konden lijsttrekkers, kandidaten, campagneleiders, KC's en afdelingen bijvoorbeeld adviezen lezen met betrekking tot de campagne-uitingen, de stemwijzer, de campagnedata, de webshop, de huisstijl, online communicatie / interactie, etc. In 2011 verscheen de campagnenieuwsbrief 5 keer.



## 8. TALENTMANAGEMENT

### 8.1 Algemeen

De ambitie van de VVD is om de grootste politieke partij van Nederland te blijven. Daarnaast wil de VVD blijven groeien. Voor de toekomst van de partij en in het bijzonder ter voorbereiding van de verkiezingen in 2014 en 2015, is het van groot belang om bestuurlijk en politiek talent tijdig te onderkennen, te trainen, te ondersteunen en op de juiste plaats in te zetten. De VVD besteedt daarom veel aandacht aan opleiding, training en talentmanagement. Het jaar 2011 heeft voor wat betreft Talentmanagement in het teken gestaan van permanente scouting, talentontwikkeling en voordrachten van VVD'ers op diverse functies en posities binnen en buiten de partij.

Het enthousiasme om zich in te zetten voor de partij is constant groot. In 2011 hebben veel gesprekken plaatsgevonden, zowel door de Permanente Scoutingcommissie (PSC) als door Talentmanagement. Het enthousiasme is ook af te leiden aan het aantal aanmeldingen voor de diverse landelijke en lokale trainingen. De training Liberale Loopbanen blijkt ieder jaar weer, naast de Kadertraining, een van de favoriete trainingen te zijn waarvoor er meer aanmeldingen dan plaatsen zijn. De tweedaagse workshop Liberale Loopbanen heeft bijna 50 actieve VVD'ers ondersteund bij het onderzoeken van de volgende stap in hun liberale, politiek-bestuurlijke loopbaan. Door het project 'De Toekomst van de VVD' zijn meer dan honderd twintigers, actief voor de VVD, in beeld gebracht op de website [www.detekomstvandevvd.nl](http://www.detekomstvandevvd.nl).

### 8.2 Het scouten van talent

#### Permanente Scoutingcommissie

Op landelijk niveau is de Permanente Scoutingcommissie (PSC) consequent in gesprek met talent in de partij. Het scouten van talent, het ontwikkelen van talent en het matchen van vraag en aanbod zijn onverminderd doorgegaan. In 2011 diende dit om te waarborgen dat de VVD te allen tijde gegarandeerd is van kwalitatief goede kandidaten voor de politiek-bestuurlijke top en het maatschappelijk middenveld.

#### Aantal bijeenkomsten en kandidaten 2011

De PSC komt in principe eenmaal per maand bijeen in Utrecht, waar zij kandidaten ontvangt. In 2011 hebben in totaal 8 bijeenkomsten van de PSC plaatsgevonden. Gedurende deze acht bijeenkomsten zijn er met 45 kandidaten gesprekken gevoerd.

#### Commissieleden PSC 2011

- Pauline Krikke (voorzitter)
- Ludo Wijngaarden
- Onno Hoes
- Hans van den Broek
- Frans Gosses

#### Mutaties

In 2011 verliep de aanstellingstermijn van Frans Gosses en zijn geen nieuwe commissieleden tot de commissie toegetreden.

### 8.3 Het ontwikkelen van talent

VVD-Talentmanagement en de Haya van Somerenstichting werken nauw samen. De samenwerking uit zich bij de voordrachten en selectie van kandidaten voor landelijke trainingsprogramma's, zoals Kadertraining en Topkadertraining en na afloop bij het vaststellen van beoordelingen, het voorzien in ontwikkeladviezen van deelnemers en vervolgtrajecten



voor talenten. Op deze wijze worden talenten opgeleid, getraind en uitgetest. Dit laatste om te kunnen beoordelen of zij ook in teamverband kunnen werken om zich zodoende voor de partij in te zetten. De talenten die opvallen in de programma's van 'De Haya' worden op hun beurt doorgeleid naar de PSC. Zo is de wisselwerking tussen talent management en 'De Haya' optimaal.

In 2011 is opnieuw de training 'Stem op mij!' gegeven aan kandidaten voor de Provinciale Staten. Op deze wijze werden de kandidaten getraind in het succesvol campagne voeren. 'Stem op mij!' is er op gericht om via een interactieve workshop kandidaten voor politieke vertegenwoordigende functies te trainen in het formuleren van de kernboodschap, de thematiek van de campagne en het campagnevoeren zelf. Het uiteindelijke doel: zo veel mogelijk stemmen binnen halen.

Voorts is in 2011 de tweedaagse workshop Liberale Loopbanen tweemaal georganiseerd. Deze workshop is bedoeld voor leden die al geruime tijd politiek of bestuurlijk actief zijn voor de VVD en willen onderzoeken of zij toe zijn aan de volgende stap in hun liberaalpolitiek-bestuurlijke loopbaan. De workshop vond op plaats op 1/2 juli en op 2/3 december. Er namen in totaal 48 personen deel. Het team liberale loopbanen bestaat uit Mark Harbers, Frans Gosses, Bruno Bruins en Hans van den Broek. Mark Rutte verleende zijn medewerking tijdens de workshop in december.

#### **8.4 De match tussen vraag en aanbod**

VVD Talentmanagement is gericht op een optimale inzet van kennis en kunde in en voor de partij. De VVD streeft er verder naar om het liberale geluid in het maatschappelijke middenveld, binnen de overheid en lokaal bestuur te vergroten. Ook in 2011 is hier veel aandacht aan besteed, waardoor zowel het aanbod van talent, als de vraag naar talent is gestegen. Hierdoor zijn er vanuit talentmanagement veel geschikte VVD'ers voorgedragen op diverse functies en projecten binnen en buiten de partij. Deze stijgende lijn is ook in 2011 vastgehouden.

## 9. OPLEIDING EN TRAINING

### 9.1 Activiteiten/speerpunten van het beleid

#### Kaderschool

Eén van de speerpunten van het beleid van de Haya van Somerenstichting is de Kaderschool. De Kaderschool bestaat uit de Kadertraining en de Topkadertraining. Tijdens het traject worden de deelnemers beoordeeld door de Beoordelings- en Begeleidingscommissie (BBC). De deelnemers hebben na afloop van het traject hun beoordeling samen met een gericht ontwikkelingsadvies toegestuurd gekregen.

#### Kadertraining

De Kadertraining 2011 besloeg vier zaterdagen. De doelstelling is het aanbieden van een kwalitatief goede training waar (aankomende) kaderleden zowel inhoudelijk als in vaardigheden getraind worden.

Het aantal beschikbare plaatsen is beperkt, dus hanteert de Haya een selectieprocedure. Voor een trainingsplaats dient een deelnemer actief te zijn binnen de VVD of JOVD en een aantal trainingen te hebben gevolgd, tevens wordt een motivatiebrief en een (liberaal) artikel gevraagd. Er waren 119 aanmeldingen binnengekomen voor de Kadertraining en op basis van de selectiecriteria zijn 79 deelnemers toegelaten. Dit jaar zijn voor het eerst de Tweede Kamerleden betrokken bij de Kadertraining als beoordelaar tijdens het middagprogramma. Onno Hoes heeft dit jaar het voorzitterschap overgenomen van Joan Leemhuis-Stout.



Hoofdbestuurslid Marianne Schuurmans-Wijdeven over 2011: 'Als ik terugkijk op 2011 was dit, meer dan ooit, het jaar van verbinden. En dan met name tussen nationale, regionale en lokale politici en bestuurders. Het is belangrijk elkaar te kennen en kennis uit te wisselen. De fractie in de Tweede Kamer is altijd bereid om tekst en uitleg te geven over nationaal genomen besluiten.'

#### Topkadertraining

Uit de deelnemersgroep van de Kadertraining en de voordrachten vanuit Regionale Masterclasses is een selectie gemaakt voor de

Topkadertraining. Ook vanuit de database van de Permanente Scoutingcommissie is een aantal deelnemers geselecteerd. Uiteindelijk hebben 27 personen deelgenomen aan de Topkadertraining. De training bestaat uit twee zaterdagen in Zeist en twee weekenden in Wolfheze. Tijdens de eerste twee zaterdagen krijgen de deelnemers vaardigheidstrainingen. De laatste twee weekenden omvatten een intensief, gevarieerd programma. Voorzitter van de Topkadertraining in 2011 was Frank de Grave.

#### Regionale Masterclasses

Met de Regionale Masterclasses wordt beoogd op regionaal niveau een training verdeeld over tien maanden aan te bieden die kennis en vaardigheden integreert. Om de Kamercentrales te stimuleren in de toekomst een dergelijke training te organiseren is een 'Blauwdruk Regionale Masterclass' beschikbaar waarin van A tot Z de organisatie staat omschreven. De Kamercentrales zijn belast met de organisatie van de Regionale Masterclasses. In de volgende Kamercentrales werden in 2011 een Masterclass georganiseerd:

1. Amsterdam
2. Brabant
3. Den Haag
4. Dordrecht
5. Drenthe, Friesland en Groningen
6. Gelderland en Overijssel
7. Haarlem
8. Limburg
9. Rotterdam
10. Utrecht

## 11. Zuid-Holland Noord

### **eLearning**

De Haya van Somerenstichting heeft eLearning ontwikkeld om VVD-leden gratis kennis te laten maken met een aantal trainingen; Liberale Waarden, Politieke Stromingen, Geschiedenis van het Liberalisme, Gemeenteraad en Gemeente financiën.

In 2011 is de beslissing genomen om eLearning te vervangen en werd de start gemaakt voor Haya Online. Op Haya Online vertellen VVD-leden en VVD-prominenten in het kort over een bepaald onderwerp of thema. Haya Online biedt een goede voorbereiding voor mensen die trainingen gaan volgen en vormt een gedegen naslagwerk voor mensen die trainingen al hebben gevolgd. In het najaar van 2011 zijn diverse filmpjes opgenomen, met de focus op de liberale waarden.

- Mark Rutte over de liberale waarden
- Benk Korthals over gelijkwaardigheid
- Ard van der Steur en Mark Harbers over vrijheid
- Tamara Venrooy-van Ark en Cora van Nieuwenhuizen over verdraagzaamheid
- Stef Blok over verantwoordelijkheid
- Betty de Boer en Henk Kamp over sociale rechtvaardigheid.
- Paulien Geerdink en Jeanine Hennis-Plasschaert en over gelijkwaardigheid.

Tevens heet Benk Korthals de afdelingsbesturen welkom in het filmpje behorend bij de pagina 'Beter Besturen'. Op deze pagina zijn verschillende downloads te vinden met informatie speciaal voor besturen

### **Beter Besturen**

In 2011 is de workshop Beter Besturen gestart voor alle leden van een afdelingsbestuur. Bij deze interactieve workshop gaan de afdelingsbestuurders zelf aan de slag: wat loopt er soepel in de afdeling, waar liggen de verbeterpunten en hoe kan men elkaar blijven inspireren? In 2,5 uur tijd keek men kritisch in de spiegel, werden successen gedeeld en ging men met concrete actiepunten naar huis. Deze workshop is opgezet in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014. Bijna alle Kamercentrales hebben deze workshop georganiseerd voor hen (afdelings)besturen.

### **De Lat Ligt Hoger**

Het lijkt misschien nog ver weg, maar de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 komen steeds dichterbij. Nu de VVD landelijk de grootste partij is, is het zaak om niet rustig achterover te leunen, maar door te pakken. In 2011 is daarom het startsein gegeven voor het project 'De Lat Ligt Hoger', dat als doel heeft om in 2014 goed beslagen ten ijs te komen. Het project 'De Lat Ligt Hoger' bestaat uit drie onderdelen. In het najaar van 2012 worden afdelingsbestuurders in alle KC's op scherp gezet in hun zoektocht naar goede raadsleden en de samenstelling van 'De Winnende Lijst'. Precies een jaar voor de verkiezingen, op 9 maart 2013, organiseren we een evenement voor nieuwe kandidaat-raadsleden onder de noemer 'De Collegetour'. Op één dag zullen zij kennismaken met alle 'ins' en 'outs' van de gemeentepolitiek. Een derde onderdeel volgt in de aanloop naar de verkiezingscampagnes, begin 2014. Dan worden alle kandidaten op lijsten getraind in de eerder succesvol gebleken 'stem op mij' training. Het totaalproject 'De Lat Ligt Hoger' vormt zo de ideale opmaat naar de verkiezingen.

## 9.2 Landelijke bijeenkomsten

### WMO dag



De themabijeenkomstdag Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) heeft in 2011 op 8 oktober plaatsgevonden. Bij de bijeenkomst waren een drietal deelsessies georganiseerd die door alle deelnemers zijn doorlopen. Er hadden zich 172 deelnemers ingeschreven voor de bijeenkomst.

### Provincie Event

Op 18 en 19 november is het eerste Provincie Event georganiseerd voor de gedeputeerden en de fractievoorzitters van de Provinciale Staten. Dit event werd gehouden in Zeist en werd gevolgd door 12

gedeputeerden en 11 fractievoorzitters. Het doel van de training voor politici en bestuurders uit de Provincie was hun gezamenlijk liberale effectiviteit te vergroten. Het programma daarvoor waren verschillende onderdelen en workshops die de deelnemers gezamenlijk volgden.

## 9.3 Stuurgroep Opleiding en Training

De Stuurgroep Opleiding & Training is in 2011 vijf keer bijeengekomen. De belangrijkste onderwerpen van bespreking waren: jaarplan en begroting van de Haya (van Somerenstichting), gemeenteraadsverkiezingen 2014 ('de lat ligt hoger') eLearning/ Haya Online, Kadertraining, Train de (nieuwe) Trainer/ Haya dag, vernieuwd trainingsmateriaal, workshop Beter Besturen, Provincie event, Jong Talent/ Studio VVD.

De samenstelling van de stuurgroep was in 2011 als volgt:

Marianne Schuurmans-Wijdeven (voorzitter), Marjolijn Bergmann, Hans van den Broek, Jan-Paul van Staalduinen, Nanda Kelly, Tanja Klip (Bestuurdersvereniging) en Mark Harbers (Tweede Kamer). Gerda Velthoen is eind vorig jaar toegetreden tot de stuurgroep. Ondersteuning vanuit het algemeen secretariaat vond plaats door Graciela Duran (secretaris).

## 9.4 Landelijke Commissie Opleidingen (LCO)

### Leden LCO

In de LCO zitten leden en adviserende leden van de stuurgroep en een vertegenwoordiger vanuit elke Kamercentrale.

### Bijeenkomst Opleiding & Training (O&T'er)

Op het congres van de VVD op 21 mei is er een bijeenkomst geweest voor de O&T'ers waarin de vraag werd gesteld: Lever jij de nieuwe MP? Hierin zijn de O&T'ers bijgepraat over hoe zij in de volgende periode goed voorbereide kandidaten opleiden voor verschillende politieke en bestuurlijke functies.

### Train de Nieuwe Trainer

De Haya van Somerenstichting heeft in 2011 tweemaal de 'Train-de-nieuwe-trainer' selectiedagen georganiseerd. Op deze tweedaagse bijeenkomst werden de kandidaten op de eerste dag getraind door ervaren Hayatrainers. Op de tweede dag hebben de kandidaten een tweetal minitrainingen gegeven waarop zij door 4 beoordelaars werden beoordeeld. In totaal zijn er 21 kandidaten geselecteerd voor het trainersbestand van de Haya.

### Hayadag

Afgelopen jaren is er een professionaliseringsslag gemaakt in het opleiden en trainen van onze VVD leden. Deze trainingen werden verzorgd door onze speciaal opgeleide trainers die door de Haya zijn geselecteerd. Om de organisatoren van de trainingen een inzicht te geven

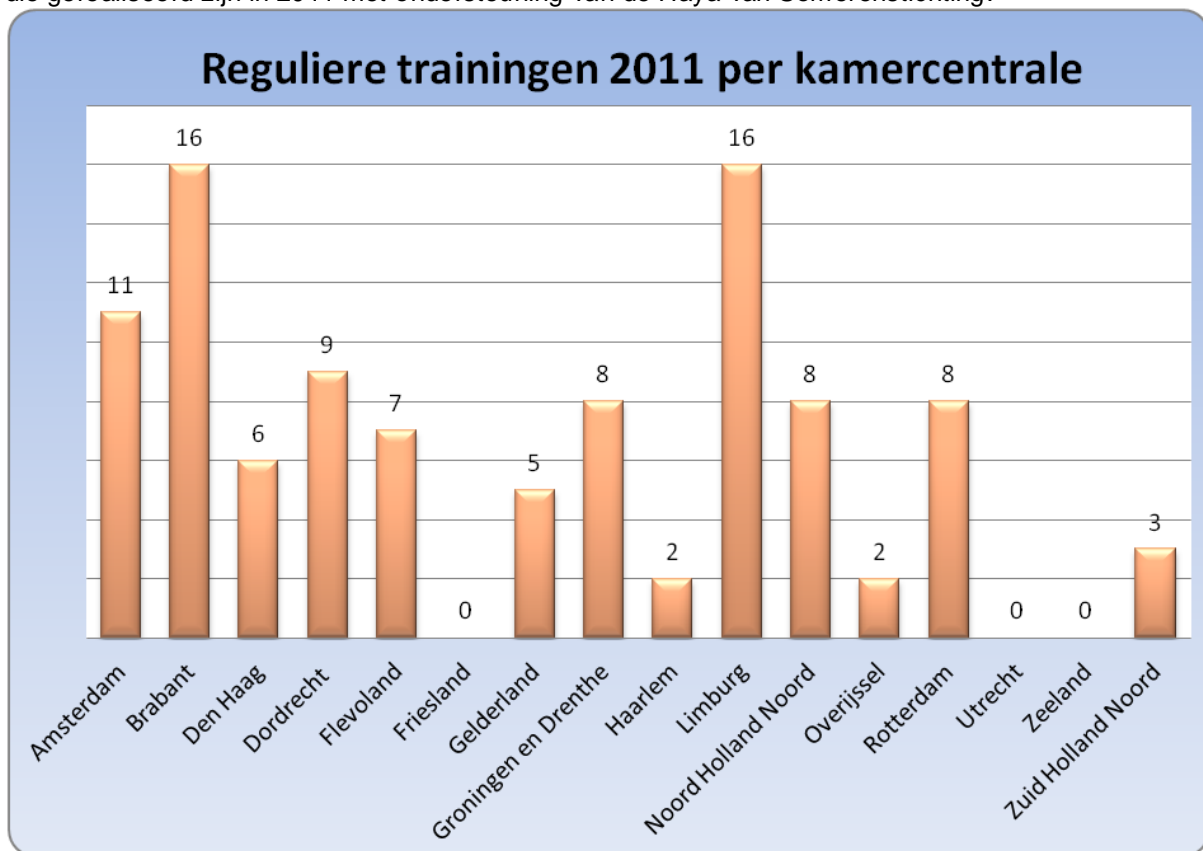
wie er een officiële Haya training mag geven, is de Haya haar trainers gaan certificeren. Op 8 december is de eerste groep van 42 trainers Haya trainers gecertificeerd. Dit gebeurde na een dag van kennismaking van het vernieuwde trainingsmateriaal van de Professionele Vaardigheden en de Leergang Liberalisme en uitwisseling van ervaringen. De certificaten werden uitgereikt door de vicefractievoorzitter van de Tweede Kamer, Anouchka van Miltenburg. De gecertificeerde trainers staan op de VVD website.

### Lokale en regionale trainingen

Het opleiden van (potentiële) bestuurders en volksvertegenwoordigers blijft een belangrijke basis voor alle opleiding- en trainingsactiviteiten. In 2011 zijn in totaal 101 trainingen georganiseerd, tegen 124 in 2010.

## 9.5 Statistieken trainingen

In het volgend overzicht staat het aantal reguliere trainingen per kamercentrale (KC) vermeld die gerealiseerd zijn in 2011 met ondersteuning van de Haya van Somerenstichting.

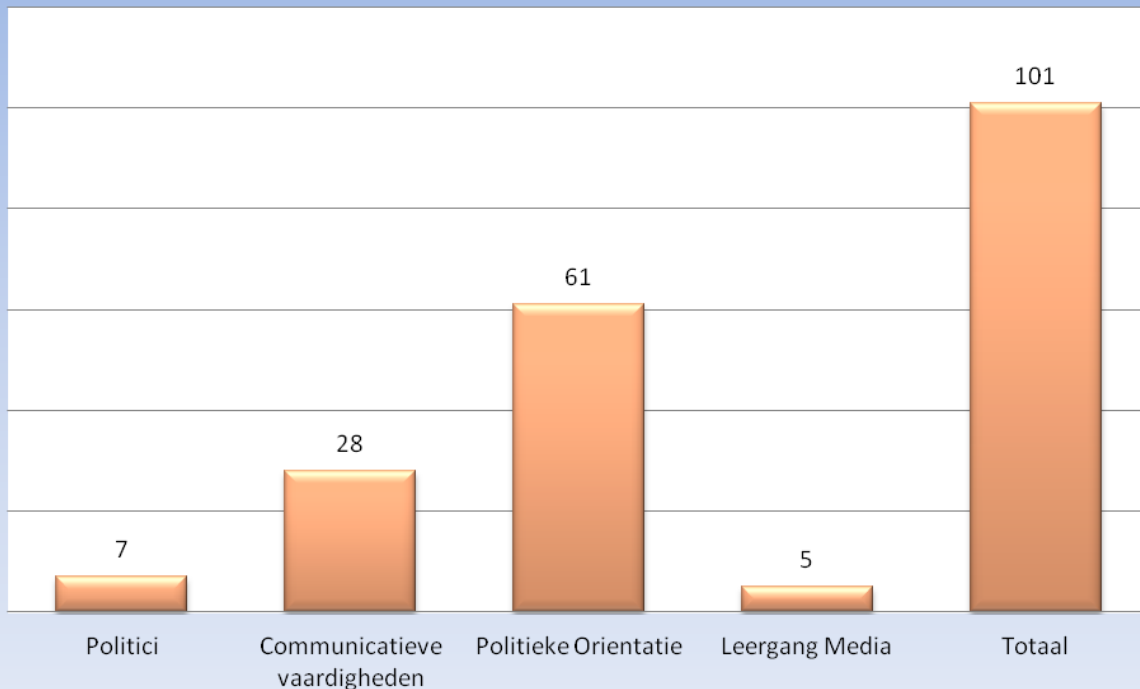


De grootste 'trainingorganisator' van het afgelopen jaar is KC Brabant en KC Limburg met 16 trainingen. Wel dient hier rekening gehouden te worden met het feit dat niet alleen de KC, maar de afdelingsbesturen ook aanvragen verzorgen. KC Amsterdam heeft 11 trainingen georganiseerd en is hiermee de op één na grootste van het afgelopen jaar. De KC Friesland, Utrecht en Zeeland hebben in 2011 geen trainingen uit het reguliere aanbod georganiseerd.

### De clusters

Het cluster Politieke Oriëntatie werd veelvuldig aangevraagd. Er zijn in totaal 61 trainingen aangevraagd. Partijgetrouw zijn de uitschieters Liberale Waarden en Liberalisme in de Praktijk, samen goed voor 43 aanvragen. Het cluster Communicatieve Vaardigheden heeft de tweede plaats met een totaal van 28 georganiseerde trainingen. De trainingen Discussietechnieken en Debatteren doen het goed, maar meeste aanvragen kwamen voor de training Presentatietechnieken en is dit jaar 15 maal gegeven.

### Reguliere trainingen 2011





## 10. INTERNATIONALE ZAKEN

De VVD is in het jaar 2011 op verschillende internationale terreinen actief geweest. Daarbij zijn in binnen- en buitenland diverse activiteiten ontplooid. De belangrijkste doelstelling was het goed onderhouden en versterken van de relaties met liberale zusterpartijen en bij te dragen aan de democratisering in buurstaten van de Europese Unie. VVD Internationaal heeft zich in 2011 ingezet om de VVD op de Europese en wereldwijde kaart te zetten. Naast de actieve inzet in de European Liberal Democrat and Reform Party (ELDR), de Europese koepelpartij van liberale partijen en Liberal International (LI), de wereldwijde koepelpartij van liberalen, heeft de VVD door haar lange staat van dienst in het samenwerkingsprogramma MATRA een Europeabreed en wereldwijd liberaal netwerk ontwikkeld.

Internationaal Secretaris Pieter van de Stadt is vanuit het Hoofdbestuur verantwoordelijk voor de taken van VVD Internationaal. Lucie Wigboldus is actief als hoofd verenigingszaken bij de VVD, waaronder ook Internationale Zaken valt. Ole Heil en Sjors Knippenberg gaven in 2011 invulling aan het MATRA-programma en onderhielden de contacten met de ELDR en LI. Ook heeft VVD Internationaal in 2011 stagiairs aangenomen om extra denk- en slagkracht te hebben gedurende een drukke periode, daarnaast wil VVD Internationaal een opleidingscomponent bieden voor studenten. Stefan de Haan heeft in de eerste helft van 2011 stage gelopen, en Laura Round vanaf september. VVD Internationaal wil dit stagebeleid graag voortzetten.



Hoofdbestuurslid Pieter van de Stadt over 2011: 'Het hoogtepunt in 2011 was voor mij toch wel de Nobelprijswinnares Tawakul Karman (uit Jemen) op het hoofdpodium van de Algemene Vergadering. Dit liet zien hoe de rest van de wereld hunkert naar alle liberale waarden die we in Nederland maar al te vaak als vanzelfsprekend beschouwen.'

Naast de internationale activiteiten heeft VVD Internationaal zich ingezet voor meningsvorming binnen de partij op het gebied van internationale samenwerking en ontwikkelingssamenwerking. Met steun van de ELDR werd een reeks politieke cafés georganiseerd waarbij diverse internationale sprekers werden uitgenodigd. Met steun van NCDO werden een vijftal politiek cafés, twee deelsessies en een symposium over ontwikkelingssamenwerking georganiseerd. In het voorjaar heeft VVD Internationaal met steun van het European Liberal Forum (ELF) een uitwisselingsproject georganiseerd. Daarbij gingen diverse VVD-politici naar Polen en kwamen Poolse en Roemeense politici bij VVD in Nederland op bezoek.

VVD Internationaal heeft in 2011 een ruim aantal buitenlandse gasten ontvangen op het Algemeen Secretariaat en heeft hen kennis laten maken met de VVD. Zo maakte een bezoek aan de VVD meermalen deel uit van het Dutch Visitors Program van het Ministerie van Economische Zaken.

### 10.1 MATRA

Sinds 1994 neemt de VVD deel in het MATRA-programma. Dit programma richt zich op capaciteitsopbouw van liberale zusterpartijen in de buurstaten van de Europese Unie door



middel van trainingen en kennisoverdracht. Dit programma wordt gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Door het MATRA-programma kan de VVD met liberale partijen samenwerken in verschillende landen. In 2011 heeft de VVD in de volgende landen samengewerkt met lokale liberale partijen: Armenië,



Azerbeidzjan, Belarus, Bosnië en Herzegovina, Georgië, Kosovo, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Servië en Turkije.

De vraaggestuurdheid van de samenwerking is van doorslaggevend belang. Elke partner is zelf verantwoordelijk voor de samenwerking door middel van het indienen van aanvragen voor projecten. Een grote kracht van dit programma is dat de overdracht van kennis en ervaring in een aantal door de VVD georganiseerde sessies plaatsvindt en dat de partner de opgedane kennis en ervaring zelf verder onder haar eigen kader verspreidt. In 2011 heeft VVD Internationaal meer dan veertig projecten uitgevoerd in bovenstaande landen. Dankzij de inzet van een groot aantal vrijwilligers, heeft VVD Internationaal via trainingen en seminars in het afgelopen jaar meer dan duizend liberale politici weten te bereiken.

Naast bilaterale activiteiten ondersteunt de VVD de regionale samenwerking in de Balkan. De verschillende landen zijn na het uiteenvallen van Joegoslavië en de verschillende oorlogen die hierdoor zijn ontstaan vooral gericht op de eigen soevereiniteit. De liberalen in de regio erkennen echter dat samenwerking tussen de landen van groot belang is voor economische vooruitgang. Om dit te stimuleren hebben de liberalen uit Bosnië-Herzegovina, Servië, Kroatië, Kosovo, Macedonië en Montenegro 'LIBSEEN' opgericht, wat staat voor Liberal South East European Network. Het doel is om minimaal twee keer per jaar een groot congres te organiseren waar liberalen uit de regio samenkomen om te discussiëren over gemeenschappelijk problemen en gemeenschappelijke aanpak. Hiermee zijn de liberalen de eerste in de regio en zijn daarmee het leidend voorbeeld voor andere politieke stromingen. Ook komen de politiek leiders van de liberale partijen tweemaal per jaar bij elkaar om de regionale politieke actualiteit te bespreken.

Ook in de Kaukasus ondersteunt de VVD regionale samenwerking. In 2011 heeft de VVD projecten uitgevoerd met liberale deelnemers uit Azerbeidzjan, Georgië, Zuid-Ossetië, Abchazië en Armenië. De trainingen richtten zich voornamelijk op het liberalisme. In de Kaukasus zijn partijen voornamelijk georganiseerd rondom de partijleider en niet zozeer gebaseerd op ideologieën. Er is dan ook grote behoefte aan trainingen over politieke ideeën. In Georgië organiseerde VVD Internationaal voor de zesde keer een 'leadership academy' met de Alfred Mozer Stichting (PvdA) en de Eduardo Frei Stichting (CDA) voor alle politieke partijen in het land. De focus ligt hier op partijideologie, persoonlijke ontwikkeling en campagne voeren. Dit was wederom een groot succes. In 2011 is een soortgelijk project uitgevoerd in Armenië. Wegens het grote succes zal in beide landen dit project in 2012 weer uitgevoerd worden. In Wit-Rusland heeft de VVD de oppositie ondersteund, voornamelijk via een liberaal wetenschappelijk bureau. Direct werken met een politieke partij is zeer moeilijk, aangezien dit verboden is in het land. Toch weet de VVD met haar projecten een grote groep van de oppositie in Wit-Rusland te trainen. VVD Internationaal blijft de liberale oppositie ondersteunen in een poging een democratie te creëren in dit land.

## **10.2 NCDO**

In 2011 heeft VVD Internationaal met financiële steun van het NCDO een project genaamd 'Helpt Hulp?' over coherentie van ontwikkelingssamenwerking in Europa georganiseerd. Het project bestond uit een reeks van politiek cafés, twee deelsessies, een symposium, enkele publicaties in Liber en een website, [www.helpthulp.eu](http://www.helpthulp.eu).

In het kader van het project 'Helpt Hulp?' heeft VVD Internationaal vijf politieke cafés georganiseerd. Ontwikkelingssamenwerking en de rol van Europa stond bij elk café centraal. De cafés vonden plaats in Leiden (2), Amsterdam en Utrecht (2). Namens de VVD Tweede Kamerfractie namen Ingrid de Caluwé (woordvoerder ontwikkelingssamenwerking) en Han ten Broeke (woordvoerder buitenlandse zaken) deel aan de politiek cafés. Te gast waren de volgende sprekers: Karsten Lauritzen (MP Venstre, Denemarken), Fredrik Malm (MP Folkpartit Liberalerna, Zweden), Arown K. Suge (Kenia), Ehsan Turabaz (honorair consul-generaal, Afghanistan), Prof. Bernard Steunenbergh (Universiteit Leiden), dr Adriaan Schout (Clingendael European Studies Programme) en Sir Graham Watson (president ELDR en MEP, Verenigd Koninkrijk).

Tijdens beide AV's van de VVD in 2011 werden als onderdeel van het project 'Helpt Hulp?' deelsessies over ontwikkelingssamenwerking georganiseerd. In mei waren Minister van



Buitenlandse Zaken de heer Uri Rosenthal en VVD Tweede Kamerlid Klaas Dijkhoff te gast. In november mocht VVD Internationaal de Nobelprijswinnares voor de Vrede 2011 mevrouw Tawakul Karman verwelkomen op de deelsessie.

Op 19 november organiseerde VVD Internationaal het symposium 'helpt hulp?' over ontwikkelingssamenwerking met als keynote sprekers Eurocommissaris voor Ontwikkeling, Andris Piebalgs en Paulus Verschuren (Unilever/MinBuZa). Aan een paneldiscussie namen Wiet Janssen, Louise van Schaik (Clingendael), Paul Engel (ECDPM) en Ingrid de Caluwé deel. Dagvoorzitter was Arend Jan Boekestijn.

### 10.3 ELDR

De ELDR is een Europese politieke partij waar liberale partijen uit heel Europa bij zijn aangesloten. De ELDR stelt zich ten doel de liberale beweging in Europa te versterken en bij te dragen aan een gemeenschappelijke politieke visie. De ELDR, als vertegenwoordiger van miljoenen Europese kiezers, vormt een steeds belangrijker link tussen de burgers en is goed vertegenwoordigd binnen de verschillende EU-instanties. Voor meer informatie kunt u terecht op de website van de ELDR ([www.eldr.eu](http://www.eldr.eu)).

Op 20 en 21 mei 2011 vond in Dresden de ELDR Council Meeting plaats. Namens de VVD waren onder andere Tweede Kamerleden Han ten Broeke en Jeanine Hennis-Plasschaert en Internationaal Secretaris Pieter van de Stadt aanwezig. Meer dan honderd deelnemers uit vijftig verschillende landen namen deel aan deze ELDR spring council meeting, georganiseerd door de Freie Demokratische Partei (FDP). Er werd gedebatteerd over het volgende EU financial framework, alsook over de situatie in het Midden-Oosten en Noord Afrika. Aansluitend volgde nog een seminar dat geheel gewijd werd aan de EU cohesion policy and structural funds.

In november 2011 vond het jaarlijkse ELDR congres plaats, ditmaal te Palermo, Italië. Het thema van het congres was "Balancing the EU budget". De VVD diende zeven amendementen in op de themaresolutie met als voornaamste strekking dat de Europese meerjarenbegroting voor 2014-2020 niet verhoogd mag worden. Sir Graham Watson (LibDems, UK) werd verkozen tot president van ELDR. Marc Guerrero (CDC, Catalonië), Lousewies van der Laan (D66), Leoluca Orlando (IDV, Italië) werden herkozen voor een nieuwe termijn als vicepresident. Alexander Graf Lambsdorff (FDP, Duitsland) en Astrid Thors (SFP, Finland) werden nieuw toegevoegd als vicepresident. Er waren negentien VVD'ers aanwezig bij het congres, waarvan veel op vrijwillige basis. De VVD heeft dit nodig om al haar stemmen te gebruiken. Het enthousiasmeren van vrijwilligers is dan ook van groot belang voor VVD Internationaal.

### 10.4 ELDR Politiek Cafés

In 2011 organiseerde VVD Internationaal met steun van ELDR een serie van zeven politiek cafés. De onderwerpen van de politiek cafés varieerden sterk, van de Eurocrisis, kernenergie tot kansen voor het MKB in Europa.

Het jaar 2011 stond voornamelijk in het teken van de eurocrisis en de Arabische lente. De eurocrisis werd maar liefst twee maal besproken. In het voorjaar gingen financieel woordvoerder voor de VVD Mark Harbers en Europarlementariër Jens Rohde (Venstre, Denemarken) het debat over de crisis aan in Amsterdam. Mark Harbers en Jens Rohde verklaarden hoe het in ons belang is om de Grieken te helpen uit deze crisis te geraken. In het najaar gaven Klaas Dijkhoff, VVD woordvoerder Europese Zaken, en de Griekse

Europarlementariër Theodoros Skylakakis in Arnhem hun visie op de voortdurende crisis en bespraken mogelijke oplossingen. De bezoekers waren uiteraard erg geïnteresseerd in Skylakakis' kijk op de Griekse situatie.

De Arabische lente – en de daaropvolgende onlusten in Tunesië en Libië – leidde tot een grote stroom economische vluchtelingen die via het kleine Italiaanse eiland Lampedusa hun weg naar Europa wisten te vinden. Zowel Italië als Frankrijk liet blijken het Schengenverdrag te willen aanpassen en Denemarken had grenscontroles terug ingesteld. Cora van Nieuwenhuizen, woordvoerder immigratie, sprak over deze ontwikkelingen in Tilburg.

De tsunami en de daaropvolgende kernramp in Fukushima, Japan, gaf weer een nieuwe dimensie aan het debat over kernenergie. Vooral in Duitsland had dit verstrekkende gevolgen. De Duitse overheid besloot alle 22 kerncentrales te sluiten. Otto Fricke (FDP) ging het debat aan met René Leegte (VVD woordvoerder energie) over kernenergie. René Leegte pleitte voor een schonere, meer betrouwbare en betaalbare bron van energie, en kernenergie is daarvoor een optie. De Nederlandse regering gaat volgens Leegte geen kerncentrale bouwen, het is aan de markt om te beslissen of ze er een willen bouwen.

Twee politieke cafés die enigszins losstonden van de actualiteit vonden plaats in Groningen en in Rotterdam. In Groningen spraken Erik Ziengs en Betty de Boer over het midden- en kleinbedrijf. In Rotterdam keken Mark Harbers and Ralph Sterck (FDP, Duitsland) naar de verschillen en overeenkomsten tussen de FDP en de VVD. Er werd ook aandacht besteed aan de speciale band tussen de steden Rotterdam en Keulen. De reeks ELDR politiek cafés werd afgesloten met een lezing van Frits Bolkestein te Leeuwarden. Het thema van de avond was gevaarlijke ideeën in de Nederlandse en Europese politiek. Deze lezing trok uiteraard een volle zaal.

## **10.5 European Liberal Forum (ELF)**

Sinds 2007 is de VVD lid van het 'European Liberal Forum' (ELF), de overkoepelende organisatie voor liberale Europese stichtingen. In 2011 heeft VVD Internationaal financiering toegewezen gekregen voor een uitwisselingproject over arbeidsmigratie in de EU.

In april 2011 bezocht een VVD-delegatie bestaande uit Tanja Haseloo, Lysbeth van Valkenburg, Hayke Veldman, Berthold Ziengs, Pieter van de Stadt, Laura Werger, Stefan de Haan, Raja Moussaoui en Joost van Keulen vijf dagen de Poolse hoofdstad Warschau. De delegatie bestond uit acht VVD'ers die voornamelijk actief zijn in het lokale politieke bestuur van verschillende Nederlandse gemeenten. Naast het uitwisselen van kennis stond de vraag centraal welke mogelijkheden er liggen om een liberale partij in Polen te realiseren. In mei 2011 vond het tegenbezoek van de Poolse en Roemeense delegatie aan Nederland plaats. Tijdens een bijeenkomst op het partijbureau bleek de arbeidsmigratie opnieuw een heet hangijzer te zijn. De aanwezige lokale VVD politici gaven aan tegen welke problemen Nederlandse gemeenten aanlopen als het gaat om deze arbeidsmigratie. Dit leverde enkele pittige discussies op. Dit thema zal vermoedelijk de komende jaren nog vaker besproken gaan worden.

## **10.6 Liberal International (LI)**

De Liberale Internationale (LI) is de wereldwijde overkoepelende organisatie van liberale partijen. Sinds haar oprichting in 1947 is LI een belangrijk netwerk geworden voor de promotie van het liberale gedachtegoed, het ondersteunen van liberale partijen en het uitdragen van de beginselen van een liberale democratie. Hoewel de liberale beginselen in elk land of werelddeel een andere invulling krijgen, zijn er een aantal zaken die alle liberale partijen van over de hele wereld binden; het respecteren van mensenrechten, vrije en eerlijke verkiezingen, rechtvaardigheid, tolerantie, duurzaamheid, een vrije markt economie en vrije handel. In 2011 zijn rond de 90 partijen lid van LI, waarvan 62 het volledige lidmaatschap bezitten. De overige partijen beschikken over de 'Observer Status'. Deze partijen zijn gerechtigd deel te nemen aan alle LI activiteiten, maar bezitten geen stemrecht. VVD delegatieleider in het Europees parlement, Hans van Baalen, is president van LI. LI komt eens in de 6 maanden samen en elke 18 maanden vindt er een congres plaats.



Het 57<sup>e</sup> Congress van de Liberale Internationale vond plaats in Manilla, op 16 tot 19 juni 2011. Meer dan 250 delegates en gasten van over de hele wereld kwamen hier bijeen en debatteerden over het centrale thema 'mensenrechten en handel'. Het was het eerste LI Congress dat ooit in Azië georganiseerd werd. Gastheer was de Liberal Party of the Philippines, in samenwerking met de Council of Asian Liberals and Democrats en de Filippijnse afdeling van de Friedrich Naumann Stiftung.

De 187<sup>e</sup> vergadering van het Executive Committee van LI vond plaats op 14 en 15 oktober 2011 te London, Verenigd Koninkrijk. De gedelegeerden namen twee urgente resoluties aan betreffende de gewelddadige gebeurtenissen in Egypte en Oekraïne. Tijdens de EC werden volgende verzoeken tot lidmaatschap gehonoreerd: Sam Rainsy Party (Cambodia), full member; Civil Will Party (Mongolië), full member; Alliance for Italy (Italië), observer member; Union des Forces Republicaines (Guinea), observer member. Colin Eglin, een van de meest prominente anti-apartheid vechters, voormalig leider van de Zuid Afrikaanse liberalen en een van de mede schrijvers van de democratische grondwet van Zuid-Afrika, kreeg tijdens de EC de Liberal International Prize for Freedom 2012 toegewezen. De prijsceremonie zal in 2012 plaatsvinden.

## 11. POLITIEK

### 11.1 VVD-Eerste Kamerfractie

#### Eerste Kamerfractie

Samenstelling bij aanvang van het verslagjaar (14 zetels)

- De heer drs. E. Asscher
- De heer mr. G.J.J. Biermans
- Mevrouw mr. A. Broekers-Knol
- Mevrouw prof. dr. H.M. Dupuis
- Mevrouw mr. dr. A.W. Duthler
- De heer mr. G.J. de Graaf
- De heer drs. L.M.L.H.A. Hermans
- De heer ir. P.H. Hofstra
- Mevrouw W.H. Huijbregts-Schiedon
- De heer F.E. van Kappen
- Mevrouw prof. mr. dr. E.M. Kneppers-Heynert
- De heer drs. M.A.J. Knip
- De heer prof. dr. Ing. S. Schaap
- Mevrouw mr. P. Swenker

#### Samenstelling fractiebestuur bij aanvang van het verslagjaar

- De heer mr. G.J. de Graaf, voorzitter (waarnemend)
- Mevrouw mr. dr. A.W. Duthler, secretaris/penningmeester

De leden van de Provinciale Staten kozen op 23 mei 2011 de leden van de Eerste Kamer. Dit waren indirecte verkiezingen, waarvoor geen aparte campagne is gevoerd. De VVD haalde 16 zetels en werd daarmee, na de Tweede Kamer, ook de grootste partij in de Eerste Kamer.

#### Samenstelling na de Eerste Kamerverkiezingen (16 zetels)

- De heer mr. H.G.J.M. Beckers
- De heer mr. W.L.J. Bröcker
- Mevrouw mr. A. Broekers-Knol
- Mevrouw prof. dr. H.M. Dupuis
- Mevrouw mr. dr. A.W. Duthler
- De heer mr. G.J. de Graaf
- De heer mr. F.H.G. de Grave
- De heer drs. L.M.L.H.A. Hermans
- Mevrouw W.H. Huijbregts-Schiedon
- De heer F.E. van Kappen
- Mevrouw prof. mr. dr. E.M. Kneppers-Heijnert
- De heer drs. M.A.J. Knip
- De heer J.F.B. van Rey
- De heer dr. S. Schaap
- De heer mr. J.M. Schouwenaar
- De heer B.J. Swagerman



#### Samenstelling fractiebestuur na de Eerste Kamerverkiezingen

- De heer drs. L.M.L.H.A. Hermans, voorzitter
- Mevrouw W.H. Huijbregts-Schiedon, vice-voorzitter
- Mevrouw mr. dr. A.W. Duthler, secretaris/penningmeester

#### Bijeenkomsten

De VVD Eerste Kamerfractie vergadert iedere dinsdagochtend. Op dinsdag vinden ook de

plenaire vergaderingen van de Eerste Kamer en vergaderingen van commissies en overige fracties plaats.

## 11.2 VVD-Tweede Kamerfractie

### Samenstelling 19e fractie bij aanvang verslagjaar: 31 leden

Drs S.A. Blok, Ch.B. Aptroot, mr M. Azmani, W.I.I. van Beek, mevr. mr B.G. de Boer, A. Bosman, J.H. ten Broeke, mevr. mr dr B.I. van der Burg, mevr. mr I. Dezentjé Hamming-Bluemink, mr K.H.D.M. Dijkhoff, T. Elias, M.G.J. Harbers, mevr. J.A. Hennis-Plasschaert, drs J. Houwers, drs M.E. Huizing, ir R.W. Leegte, B.C. de Liefde, mevr. W.J.H. Lodders, mevr. ir A.W. Lucas-Smeerdijk, mw. A. van Miltenburg, drs A. Mulder, mevr. mr H. Neppéus, mevr. drs C. van Nieuwenhuizen, mr drs A. Nicolaï, mevr. drs A.H.M. Schaart, mevr. J.F. Snijder-Hazelhoff, mr G.A. van der Steur, mevr. drs K.C.J. Straus, mr J. Taverne, mevr. drs T. Venrooy – van Ark, E. Ziengs.

### Samenstelling 19<sup>e</sup> fractie bij einde verslagjaar: 31 leden

Drs S.A. Blok, Ch.B. Aptroot, mr M. Azmani, W.I.I. van Beek, mevr. Y Berckmoes – Duindam, mevr. mr B.G. de Boer, A. Bosman, J.H. ten Broeke, mevr. mr dr B.I. van der Burg, mevr. Drs. I.S.H. de Caluwé, mr K.H.D.M. Dijkhoff, T. Elias, M.G.J. Harbers, mevr. J.A. Hennis-Plasschaert, drs J. Houwers, drs M.E. Huizing, ir R.W. Leegte, B.C. de Liefde, mevr. W.J.H. Lodders, mevr. ir A.W. Lucas-Smeerdijk, mw. A. van Miltenburg, drs A. Mulder, mevr. mr H. Neppéus, mevr. drs C. van Nieuwenhuizen, mevr. drs A.H.M. Schaart, mevr. J.F. Snijder-Hazelhoff, mr G.A. van der Steur, mevr. drs K.C.J. Straus, mr J. Taverne, mevr. drs T. Venrooy – van Ark, E. Ziengs.

### Wijzigingen gedurende het verslagjaar:

- Op 31 mei verliet de heer A. Nicolaï de fractie om Directeur DSM Nederland te worden;
- Op 8 november verliet mevr. I. Dezentjé –Hamming – Bluemink de fractie om voorzitter van FME-CWM te worden.

### Samenstelling van het fractiebestuur van de 19<sup>e</sup> VVD Tweede Kamerfractie:

Drs S.A. Blok (voorzitter), mevr. A. van Miltenburg (vice-voorzitter), W.I.I. van Beek (secretaris), mevr. mr H. Neppéus (secretaris personeel/financiën), M.G.J. Harbers (secretaris externe contacten)

### Bijzondere fractiebijeenkomsten in het verslagjaar

- Op 16 januari kwam de fractie in Den Haag bijeen ter bespreking van de lange termijn visie;
- Op 2 en 3 september vond het jaarlijkse fractieweekend plaats in Wolfheze.

### Vergaderingen binnen de fractie

De fractie vergadert iedere dinsdagochtend, ter voorbereiding op de Kamerweek. Op de dinsdagmiddagen komt de fractie bijeen ter bespreking van een lange termijn thema en in het najaar ter bespreking van de deelbegrotingen. Het fractiebestuur vergadert in beginsel één keer per week. De fractiecommissies bepalen zelf de vergaderfrequentie.

### Overige

- De fractie ontving in het verslagjaar 51 groepen, het aantal groepen dat werd ontvangen door de fractieleden zelf is hier niet bij inbegrepen.
- De fractie ontving in dit verslagjaar 76 brieven, de rechtstreeks aan de leden verzonden brieven zijn hier niet bij inbegrepen.
- Zowel fractie als fractieleden ontvingen in toenemende mate enorme aantallen e-mails; de aantallen worden niet bijgehouden;
- De vergaderingen van partijcommissies, themabijeenkomsten en congressen van de partij werden door fractieleden bijgewoond.

- HB-leden en KC-voorzitters woonden roulerend de reguliere fractievergadering op dinsdagochtend bij.

## 11.3 VVD-delegatie in het Europees Parlement

### Hans van Baalen

Delegatieleider VVD Europees Parlement

- Algemene politieke leiding
- Lid van het bestuur van de ALDE-fractie
- Voorzitter van de delegatie voor de betrekkingen met Japan (D-JP)
- Lid van de Conferentie van delegatievoorzitters (CPDE)
- Lid van de Commissie Buitenlandse Zaken (AFET)
- Lid van de Commissie Veiligheid en Defensie (SEDE)
- Lid van de Delegatie voor de betrekkingen met de Verenigde Staten (D-US)
- Lid van de Delegatie voor de betrekkingen met Afghanistan (D-AF)
- Plaatsvervangend lid van de Commissie voor Industrie, Onderzoek en Energie (ITRE)



#### Algemeen

Als delegatieleider is Hans van Baalen verantwoordelijk voor de afstemming tussen de VVD-delegatie in het Europees Parlement, de VVD-fracties in de Eerste en Tweede Kamer, de partij en de VVD-bewindslieden. Hiertoe is hij aanwezig bij het wekelijkse Bewindspersonen Overleg (BPO), de vergaderingen van de Kerngroep (VVD-partijvoorzitter, fractievoorzitters Eerste Kamer, Tweede Kamer en het Europees Parlement), partijraden en andere relevante VVD-bijeenkomsten. Tevens woont Hans van Baalen op ad-hoc-basis de VVD-fractievergaderingen in de Eerste en Tweede Kamer bij. De coördinatie binnen de VVD-delegatie vindt plaats tijdens periodieke bijeenkomsten in de Straatsburgweek en wanneer noodzakelijk in Brussel.

Van Baalen publiceert regelmatig in de media. Zo opende hij begin september in NRC Handelsblad de discussie over een communautaire oplossing voor de eurocrisis, waarbij een onafhankelijke Eurocommissaris sancties oplegt aan landen die zich niet aan de afspraken van het Groei- en Stabiliteitspact houden.

In 2011 ontving de VVD-delegatie onder meer Stef Blok, fractievoorzitter van de VVD in de Tweede Kamer, evenals verschillende individuele Kamerleden en VVD-bewindslieden, onder wie de ministers Uri Rosenthal (Buitenlandse Zaken) en Ivo Opstelten (Veiligheid en Justitie).

#### Specifieke aandachtspunten

Als lid van de commissies Buitenlandse Zaken, Veiligheidsbeleid en Defensie, richt Hans van Baalen zich intensief op de uitbreidingsdossiers. Zo is hij, onder meer, rapporteur namens de ALDE-fractie voor IJsland en is hij nauw betrokken bij de voortgangsrapportage over Turkije. Ook zet hij zich actief in voor de totstandkoming van een vrijhandelsakkoord tussen de Europese Unie en Japan. Daartoe leidt hij, als voorzitter van de Japan-delegatie, missies van het Europees Parlement naar Japan.

Als plaatsvervangend lid van de commissie Industrie, Onderzoek en Energie houdt hij zich bezig met de voorbereidingen op het innovatieprogramma Horizon 2020 van de Europese Commissie en consulteerde hij vertegenwoordigers van het Nederlandse bedrijfsleven (onder meer VNO-NCW, MKB Nederland, FME-CWM, de Rotterdams e Haven, GasUnie, KLM).

Hans van Baalen combineert zijn lidmaatschap van het Europees Parlement met het voorzitterschap van de Liberale Internationale. In dit kader treedt hij vaak gezamenlijk op met ALDE-fractievoorzitter Guy Verhofstadt (Arabische Lente), en ELDR-voorzitters Annemie Neyts, respectievelijk Graham Watson.



## Toine Manders

- Lid van de Commissie Interne markt en consumentenbescherming (IMCO)
- Lid van de Delegatie in de Paritaire Parlementaire Vergadering ACS-EU (DACP)
- Plaatsvervangend lid van de Commissie Milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid (ENVI)
- Plaatsvervangend lid van de Delegatie voor de betrekkingen met India (D-IN)



### Aandachtspunten 2011

Toine Manders is in 2011 woordvoerder geweest op onder andere de volgende (wetgevings)dossiers:

- Verordening voor textielbenaming en -etikettering (rapporteur EP)
- Consumentenrichtlijn
- Richtlijn van de Raad voor financiële transactie tax
- Verordening voor Europese normalisatie
- Verordening voor typegoedkeuring twee-, drie- en vierwielige voertuigen
- Verordening voor typegoedkeuring landbouw- en bosbouwvoertuigen
- Verordening voor typegoedkeuring pleziervaartuigen en waterscooters
- Verordening voor handhaving van intellectuele-eigendomsrechten door de douane
- Initiatiefrapport over Groenboek op Europese pensioenstelsels
- Initiatiefrapport over online gokken in de Europese Unie
- Initiatiefrapport over evaluatieproces dienstenrichtlijn
- Initiatiefrapport over Interne Markt Akte: 20 grootste zorgen van consumenten en ondernemingen

## Jan Mulder

- Lid van de Commissie Begrotingscontrole (CONT)
- Lid van de Commissie Burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE)
- Plaatsvervangend lid van de Begrotingscommissie (BUDG)
- Plaatsvervangend lid van de Delegatie voor de betrekkingen met Wit-Rusland (D-BY)
- Plaatsvervangend lid van de Delegatie voor de betrekkingen met de Verenigde Staten (D-US)
- Plaatsvervangend lid van de Delegatie in de Parlementaire Vergadering Euronest (DEPA)



### Aandachtspunten 2011

Een drietal onderwerpen kregen de aandacht van Jan Mulder. De Europese begrotingsproblematiek, de burgerlijke vrijheden in de EU en de Europese landbouwproblematiek. Over de laatste twee onderwerpen organiseerde hij samen met collega's seminars. Wat betreft de Europese begroting steunde hij zoals ook steeds in het verleden een zuinige opstelling van het Parlement, zonder echter te verzuimen dat aan aangegane verplichtingen moet worden voldaan. Wat betreft de nieuwe wetgeving over asielaanvragen, de z.g. Single Permit wist hij te bereiken dat de bewijslast in de toekomst meer bij de asielaanvrager ligt. Hij werd tot rapporteur benoemd op twee dossiers, n.l die voor het toelaten van materialen die voor explosieven kunnen worden gebruikt en voor de voorstellen om te komen tot een betere Europese grensbewaking, Eurosur.